

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Švarcsystém jako problém v České republice
a vybraných zemích**

Daniel Dušek

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Daniel Dušek

Podnikání a administrativa

Název práce

Švarcsystém jako problém v České republice a vybraných zemí

Název anglicky

Svarc system as a problem in the Czech Republic and selected countries

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je odhadnout frekvenci tzv. švarcsystému v České republice ve srovnání s vybranými státy. Následně bude vyčíslen odhad dopadů do ekonomiky a odhad ztrát na odvodech a daních pro ČR. Na základě zhodnocení relevantního právního rámce, který fenomén limituje, bude s využitím zahraničních zkušeností možné identifikovat zahraniční přístupy, kterými se může Česká republika inspirovat.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce představí zahraniční zkušenosti a studie k problematice tzv. švarcsystému, a to včetně zahraničních odhadů frekvence tzv. švarcsystému či analogických nástrojů, pokud existují. V prvním kroku tedy budou definovány a využity dostupné relevantní zdroje k tomuto relativně nezmapovanému fenoménu z pohledu frekvence výskytu v ČR či jiných zemích.

Na základě dosažených zjištění a dostupných dat pak bude stanovena metoda nepřímého odhadu četnosti pro ČR s návaznou identifikací potenciálních ztrát na odvodech a daních pro ČR.

V dalším kroku budou identifikovány nástroje limitující tzv. švarcsystém a obdobné postupy v zahraniční s cílem definovat skupinu opatření přenositelných do ekonomického a právního prostředí České republiky.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

švarcsystém, OSVČ, zaměstnanec, daně z příjmů, sociální pojištění, zdravotní pojištění

Doporučené zdroje informací

- Daněk, A.; Děrgel, M.; Jouza, L.; Macháček, I.; Sedláková, E.; Dandová, E.; Martincová, D.; et al. 1000 řešení 4-5/2020 Minimální vyměňovací základ – poměrná část, Daňové výdaje, Švarcsystém, XIX.th ed.; Poradce, 2020. ISBN 999-00-025-8739-9.
- KUKALOVÁ, G. – MORAVEC, L. – ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ, M. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA OBCHODU A FINANCÍ. *Systém a správa daní v ČR*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2021. ISBN 978-80-213-3133-4.
- RADVAN, M; MRKÝVKA P. Důchodové daně. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8395-0.
- Schnadt, A. & Universitäts- und Landesbibliothek Münster. (2018). Dieæ Bekämpfung der Schwarzarbeit in der strafrechtlichen Praxis. Westfälische Wilhelms-Universität. ISBN 978-3-8405-0167-8
- ŠTEFKO, M. Vymezení závislé a nelegální práce. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013. 280 s. ISBN 978-80-87146-72-9
- TEPPEROVÁ, J. Daň z příjmů a pojistné na sociální zabezpečení: souvislosti a kolize v národním i mezinárodním kontextu. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2324-8.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lukáš Moravec, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 7. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 12. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Švarcsystém jako problém v České republice a vybraných zemích " jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2023

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval mému vedoucímu práce Ing. Lukáši Moravcovi, Ph.D. za jeho věnovaný čas, odborné vedení, konzultace, cenné připomínky a rady při vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přátelům za jejich nevyčíslitelnou podporu.

Švarcsystém jako problém v České republice a vybraných zemích

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá švarcsystémem, který představuje problém pro Českou republiku a vybrané země a který lze také označit termínem falešná OSVČ. Tento fenomén je problematický pro odvody a daně do státního rozpočtu, pro vymahatelnost práva, a dokonce i pro samotné osoby vykonávající svou práci tímto způsobem. V teoretické části je popsán základní přehled týkající se švarcsystému, včetně zkušeností z ČR a z vybraných států. V analytické části je na základě analýzy dat z ČR a z vybraných států zjištěn odhad osob pracujících na švarcsystém, identifikace potenciálních ztrát na odvodech a daních pro ČR a limitující nástroje švarcsystému s možností přenesení do ekonomického a právního prostředí České republiky.

Klíčová slova: švarcsystém, OSVČ, zaměstnanec, daň z příjmů, sociální pojištění, zdravotní pojištění, závislá práce, ilegální práce, NACE

Svarc system as a problem in the Czech Republic and selected countries

Abstract

The bachelor's thesis deals with the Svarc system representing a problem for the Czech Republic and selected countries which can also be called a false self-employed person. This phenomenon is problematic for levies and taxes in the state budget, law enforcement, and even people who do their work in this way. The theoretical part describes a basic overview of the Svarc system, including experience from the Czech Republic and selected countries. In the analytical part, based on the analysis of data from the Czech Republic and selected countries, an estimate of persons working for the Svarc system and identification of potential losses on levies and taxes for the Czech Republic and limiting instruments from foreign countries with the possibility of application in the economic and legal environment of the Czech Republic will be determined.

Keywords: Svarc system, self-employed, employee, income tax, social insurance, health insurance, dependent work, illegal work, NACE

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	17
3.1 Základní pojmy	17
3.1.1 Závislá práce	17
3.1.2 Živnostenské podnikání	18
3.1.3 Nelegální práce	18
3.2 Švarcsystém.....	19
3.3 DPFO a odvody do systému sociálního pojištění za rok 2020.....	20
3.3.1 Ze závislé činnosti	21
3.3.2 Ze samostatné činnosti.....	21
3.4 Profesionální sport	22
3.5 Podezření na švarcsystém v Poslanecké sněmovně	24
3.6 Švarcsystém ve vybraných zemí	24
3.6.1 Slovenská republika	24
3.6.2 Rakouská republika.....	25
3.6.3 Polská republika.....	26
3.6.4 Spolková republika Německo	26
3.6.5 Švarcsystém ve státech EU na základě studií	27
3.7 Názory odborníků.....	28
4 Vlastní práce	31
4.1 Odhad pracujících na švarcsystém v ČR a vybraných státech EU.....	31
4.1.1 Stavebnictví	31
4.1.2 Velkoobchodu a maloobchod	34
4.1.3 Doprava a skladování.....	37
4.1.4 Ubytování, stravování a pohostinství.....	39
4.1.5 Informační a komunikační činnosti	41
4.1.6 Peněžnictví a pojišťovnictví	44
4.1.7 Činnosti v oblasti nemovitostí	47
4.1.8 Profesní, vědecké a technické činnosti	50
4.1.9 Administrativní a podpůrné činnosti.....	52
4.1.10 Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	55
4.2 Odhad pracujících na švarcsystém v ČR.....	57
4.3 Identifikace ztrát na DPFO a odvodech na sociální pojištění v ČR.....	58

4.4	Identifikace nástrojů limitujících švarcsystém z vybraných států.....	63
4.4.1	Rakousko	64
4.4.2	Německo	66
4.4.3	Komparace odvodů na sociální pojištění s EU	68
5	Výsledky a diskuse	70
5.1	Odhadovaný podíl osob pracujících na švarcsystém v EU	70
5.2	Odhad počtu osob pracujících na švarcsystém v ČR za rok 2020	72
5.3	Identifikace ušlých daní z příjmů a odvodů na sociální pojištění	73
5.4	Přenesení limitujících nástrojů Rakouska a Německa do ČR.....	75
5.5	Diskuse.....	76
6	Závěr.....	77
7	Seznam použitých zdrojů	79
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	85
8.1	Seznam tabulek	85
8.2	Seznam grafů.....	87
8.3	Seznam použitých zkratk.....	88

1 Úvod

Pro realizaci potřeb je nutné mít prostředky, které umožní dosáhnout jejich uspokojení. Prostředky se převážně nezískají ničím jiným než samotnou prací. Práce byla po celou historii vždy součástí života každé lidské bytosti a nadále bude. Lidé pracují za účelem získání prostředků k naplnění základních potřeb pro život a osobních tužeb (Různar, 2021, s. 1).

Všeobecná deklarace lidských práv, schválená Valným shromážděním OSN je základním kamenem mezinárodního práva. Podle čl. 23 má každý jedinec právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti. V právním systému České republiky se základ pracovního práva nachází v Základní listině práv a svobod (čl. 26 odst. 3) shodující se se Všeobecnou deklarací lidských práv (Briatáková, 2014, s 7).

Švarcsystém neboli falešně výdělečná činnost se začal vyskytovat na konci minulého století během transformace z komunismu na kapitalismus, což zapříčinilo rozvolňování legislativních opatření souvisejících se soukromým vlastnictvím a podnikáním. Pro zaměstnavatele je administrativně a finančně výhodnější využívat dodavatelských služeb fyzických osob oproti najímání zaměstnanců. Tento fenomén byl v ČR ve velkém rozsahu uplatněn podnikatelem Miroslavem Švarcem a zároveň podle něho pojmenován (Dandová, 2020).

Na základě veřejně dostupných dat z Eurostat lze v ČR vidět vysoký počet osob vykonávajících samostatně výdělečnou činnost. (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

V tuzemských médiích lze zaznamenat případy podezření na švarcsystém v oblasti rozvozu online nákupů (Hudena, 1997-2022) a profesionálního sportu. Určité společnosti zabývající se službou tzv. online supermarketu si najímají na rozvoz objednávek k zákazníkům kurýry vykonávající tuto činnost jako podnikatelé. Značná část OSVČ kurýrů není s tímto jejich vztahem mezi online supermarkety spokojená (Andriskák, 2021).

Sporná situace ohledně švarcsystému panuje ve sportu. Profesionální sportovci mohou pracovat na živnost. Problém spočívá v tom, že živnostenská činnost sportovců má znaky závislé práce. Mezi znaky závislé práce u profesionálních sportovců se řadí například

využívání klubového vybavení a nutné docházky na tréninky, zápasy nebo závody. Přes tyto znaky na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78 mohou sportovci pracovat jako živnostníci. Zmíněný rozsudek způsobuje paradox v českém pracovním právu z důvodu rozporu se zákoníkem práce (Různar, 2021, s. 28).

Pro vyhodnocení a možné zlepšení situace se švarcsystémem v ČR je vhodné zjistit odhadovaný počet pracujících na švarcsystém a identifikovat možnosti ke zlepšení systému daní z příjmů, odvodů do systému sociálního pojištění a limitujících nástrojů.

Porovnání tuzemské problematiky se zahraničím a poukázat na nedostatky systému může přinést cenné poznatky vedoucí k možného snížení výskytu švarcsystému v ČR a zlepšení pracovního práva ČR. Řešení by mělo být prospěšné jak pro pracující občany, tak i pro stát.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je odhadnout frekvenci tzv. švarcsystému v České republice ve srovnání s vybranými státy. Následně bude vyčíslen odhad dopadů do ekonomiky a odhad ztrát na odvodech a daních pro ČR. Na základě relevantního právního rámce, který fenomén limituje s využitím zkušeností komparovaných států bude možné identifikovat zahraniční limitující nástroje, kterými se může Česká republika inspirovat.

2.2 Metodika

Teoretická část bakalářské práce představí základní přehled o švarcsystému, a to včetně zkušeností a studií z tuzemska a z vybraných států včetně zahraničních odhadů frekvence tzv. švarcsystému či analogických nástrojů, pokud existují. Vybranými státy jsou Slovensko, Polsko, Rakousko a Německo z důvodu sdílení hranic s naší republikou, které má za následek provázanost ekonomické a kulturní oblasti. V prvním kroku tedy budou definovány a využity dostupné relevantní zdroje k tomuto relativně nezmapovanému fenoménu z pohledu frekvence výskytu v ČR či zmíněných zemích.

V analytické části je zjištěn odhad pracujících na švarcsystém v ČR a ve 27 členských státech EU v pracovních odvětvích NACE s předpokládaným problematickým výskytem švarcsystému podle studie Williamse, Lloberové a Horodnica (s. 31) a článku Dopady švarcsystému na daňové příjmy v České republice z Českého finančního a účetního časopisu VŠE (Finardi, 2021, s. 26).

Nebyla použita odvětví NACE z primárního sektoru, průmyslu a veřejné správy z důvodu problematiky pro komparaci mezi sledovanými zeměmi. Primární sektor nebyl zahrnut z důvodu rozdílné podoby přírodního bohatství vybraných států, průmysl z důvodů výrazných znaků závislé práce a veřejnou správu z důvodu legislativních rozdílů u vybraných států.

Data ohledně problematického výskytu švarcsystému v ČR a v sousedních státech vycházejí z analýzy roku 2020, pro kterou byla data získána z databáze Statistického úřadu Evropské unie. (Eurostat, 2022a; Eurostat 2022b).

Eurostat poskytuje data o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců ve vybraných ekonomických odvětvích NACE v členských státech EU a počet osob v produktivní věku, který se pohybuje v rozmezí 15-64 let, kde spodní hranicí je věková hranice 15 let, která je v ČR podle Občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. v § 34. Získaná data byla dle NACE přepočítána na 1000 obyvatel v produktivním věku pro účel komparace podle vzorce 1 z Českého finančního a účetního časopisu. (Finardi, 2021, s. 26)

$$\frac{\text{počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců ve vybraných odvětvích}}{\text{počet obyvatel v produktivním věku}} * 1000 \quad (1)$$

Za všechny vybrané státy v jednotlivém odvětví byla stanovena mez pro komparaci hodnot. V Českém finančním a účetním časopise byla utvořena stanovením aritmetického průměru počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců ve zvolených odvětvích z výběru krom sledovaného státu. Součtem aritmetického průměru a směrodatné odchylky pro jednotlivá odvětví byla určena mez pro komparaci hodnot. Pro stanovení míry variability byla stanovena směrodatná odchylka (Finardi, 2021, s. 23).

Z důvodu zvoleného většího rozsahu vybraných států s výskytem extrémních hodnot pro analytiku bakalářské práce byl aritmetický průměr nahrazen mediánem, pro míru variability bylo použito kvartilové rozpětí a součtem uvedených veličin byla určena mez pro komparaci hodnot.

Vybrané státy jsou rozděleny do 2 skupin podle růstu HDP na obyvatele v PPS na základě dat od Eurostat za rok 2020 na státy s vyšším příjmem a státy s nižším příjmem včetně České republiky. U jednotlivých skupin se vypočítal součet pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku za vybraná odvětví a následně byly oba součty skupin porovnány mezi sebou. Srovnání dvou skupin států zobrazuje výskyt švarcsystému v silných a slabších ekonomikách států EU.

Na zjištěná data navazuje odhad potenciálních ztrát na odvodech a daních pro ČR za rok 2020. Za odhadované osoby v režimu švarcsystému v ČR budou vypočteny potencionální

odvody na pojistné a daň z příjmů fyzických osob ze závislé práce a samostatné činnosti v paušálním režimu. Pro výpočet odhadu budou použity postupy, sazby pojistného a DPFO za rok 2020.

Pro DPFO ze závislé činnosti je základem daně superhrubá mzda vypočtena pro účel identifikace ztrát z průměrného měsíčního příjmu za vybrané odvětví NACE v roce 2020 koeficientem 1,338 a výsledek bude zaokrouhlen na 100 korun nahoru (Seyfor, a. s., 2020).

Základ daně (superhrubá mzda) je následně vynásoben sazbou 15 % (Kukalová, 2020, s. 25).

Výsledná DPFO ze závislé činnosti bude vynásobena zjištěným odhadem pracujících osob ve švarcsystému z analýzy roku 2020.

Odvody na sociální pojištění ze závislé činnosti budou vypočteny ze součtu odvodů hrazených zaměstnancem a zaměstnavatelem. Sociální pojištění placené zaměstnancem se vypočte sazbou 6,5 % a zaměstnavatelem 24,8 % z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem pro účel identifikace jsou průměrné měsíční příjmy za vybrané odvětví NACE v roce 2020 (MPSV, 2022a).

Následně budou odvody na sociální pojištění vynásobeny zjištěným odhadem pracujících osob ve švarcsystému z analýzy roku 2020

Odvody na zdravotní pojištění ze závislé činnosti budou vypočteny ze součtu odvodů hrazených zaměstnancem a zaměstnavatelem. zdravotní pojištění placené zaměstnancem se vypočte sazbou 4,5 % a zaměstnavatelem 9 % z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem pro účel identifikace jsou průměrné měsíční příjmy za vybrané odvětví NACE v roce 2020 (VZP ČR, 2019).

Následně budou odvody na sociální pojištění vynásobeny zjištěným odhadem pracujících osob ve švarcsystému z analýzy roku 2020.

Paušální daň z příjmů FO po slevách ze samostatné činnosti je vypočtena sazbou 15 % z rozdílu mezi příjmy a paušálními výdaji za rok 2020 zaokrouhleného na 100 korun dolů a odečtením základní slevy na poplatníka za rok 2020 stanovené ve výši 24 105 Kč. Záporné výsledky znamenají nulovou daň. (Kukalová, 2020, s. 44).

Odvody na sociální pojištění ze samostatné činnosti jsou vypočteny sazbou 29,2 % z vyměřovacího základu stanoveného 25 % z čtyřiceti osmi násobku průměrné mzdy roku 2020 (Internet Info, 1997-2022a).

Následně budou odvody na zdravotní pojištění vynásobeny zjištěným odhadem pracujících osob ve švarcsystému z analýzy roku 2020.

Odvody na zdravotní pojištění ze samostatné činnosti jsou vypočteny sazbou 13,5 % z minimálního vyměřovacího základu pro rok 2020. Minimální vyměřovací základ je stanoven z 50 % čtyřiceti osmi násobku průměrné mzdy roku 2020. (Internet Info, 1997-2022b).

Následně budou odvody na zdravotní pojištění vynásobeny zjištěným odhadem pracujících osob ve švarcsystému z analýzy roku 2020.

Rozdílem odhadovaných odvodů pojistného a DPFO mezi zaměstnanci a OSVČ v paušálním režimu jsou identifikovány potencionální ztráty na odvodech a daních v ČR.

V poslední fázi vlastní práce bude identifikace limitujících nástrojů ze zahraničí s možností implementace v ČR, přičemž budou vybrány ty země z teoretické části práce, které na základě zjištěných dat z odhadu pracujících na švarcsystém měly nejnižší předpokládaný výskyt švarcsystému.

Z dat Českého finančního a účetního časopisu VŠE je předpokládaný výskyt švarcsystému v Německu a Rakousku (Finardi, 2021, s. 23).

3 Teoretická východiska

3.1 Základní pojmy

Pro problematiku švarcsystému je nutné znát uvedené základní pojmy. Na základě jejich znalostí je možná jeho detekce.

3.1.1 Závislá práce

Závislá práce je z hlediska zákona vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, výlučně osobně zaměstnancem a musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady zaměstnavatele, na odpovědnost zaměstnavatele a v pracovní době. Závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu podle zákoníku práce, není-li upravena zvláštními právními předpisy. Základním pracovněprávním vztahem je pracovní poměr, případně může jít i o právní vztah založený některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, tedy dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti (Česko, 2006).

Zvláštním právním předpisem je mj. upravena státní služba z hlediska vykonávání státní správy ve správních úřadech státními zaměstnanci, a to včetně organizačních věcí zaměstnanců v pracovním poměru vůči správnímu úřadu (Česko, 2014).

Za pozornost z hlediska zvláštní úpravy oproti pracovnímu poměru stojí výkon služebního poměru vůči České republice v bezpečnostních sborech, tedy v Policii ČR, Hasičském záchranném sboru ČR, Celní správě ČR, Vězeňské službě ČR, GIBS ČR, BIS, nebo v Úřadu pro zahraniční styky a informace (Česko, 2003).

Vykonávat závislou práci mimo pracovněprávní vztah je nelegální a jedná se tak o práci načerno, přičemž oběma stranám hrozí za spáchání tohoto přestupku postih ze strany Státního úřadu inspekce práce (SÚIP) (Česko, 2004).

3.1.2 Živnostenské podnikání

Na našem území mezi lety 1948-1989 za vlády komunistického režimu nebylo absolutně možné podnikat, pokud se nebere v potaz tehdejší šedá ekonomika (veksláctví). Po sametové revoluci se toto lidské právo navrátilo (Různar, 2021, s. 19).

Živnostenské podnikání je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem (zákon č. 455/1991 Sb.) a nařízením vlády (nařízení vlády č. 278/2008 Sb.).

Živnost mohou vykonávat fyzické osoby a právnické osoby. Provozování živnostenského podnikání je možné pouze na základě živnostenského oprávnění a zapsáním v živnostenském rejstříku podle § 10 zákona o živnostenském podnikání. Dále jsou blíže vymezeny jednotlivé obsahové náplně živností jak řemeslných, vázaných, nebo koncesovaných, tak živností volných z hlediska jednotlivých oborů činností, v kterých může držitel živnostenského oprávnění podnikat (Česko, 1991).

3.1.3 Nelegální práce

Samotná nelegální práce je pak definována podle § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (ZoZ) jako závislá práce vykonávaná fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah, konkrétněji bez uzavření pracovní smlouvy, případně dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti (Česko, 2004).

V případě cizinců pak hovoříme o nelegální práci také tehdy, pokud je práce vykonávána cizincem bez nebo v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou či modrou kartou nebo kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance a také v případě, že je práce vykonávána cizincem bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky v případech, kdy je toto oprávnění požadováno (MPSV, 2022a).

Nelegální práce se nejčastěji vyskytuje v sociálně slabší části populace, přičemž jedním z hlavních důvodů tohoto přístupu je potřeba ukrýt příjmy před státem a věřiteli kvůli dluhům vůči státním institucím nebo věřitelům (Různar, 2021, s. 23).

Za provozování nelegální práce projednává přestupky a ukládá pokuty Státní úřad inspekce práce nebo příslušný oblastní inspektorát práce (MPSV, 2022a).

Za tuto činnost hrozí od státu přísná perzekuce. Ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) a e) ZoZ ve spojení s ustanovením § 140 odst. 4 písm. f) stanoví, že se právnická osoba či fyzická osoba podnikající dopustí přestupku, pokud umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1, 2 nebo přičemž za spáchání takového přestupku může správní orgán uložit pokutu až do výše 10.000.000, - Kč, nejméně však ve výši 50.000, - Kč (Česko, 2004).

3.2 Švarcsystém

Jedná se o druh nelegální práce, kdy FO provádí pro daný subjekt činnost jako OSVČ na základě obchodněprávních nebo občanskoprávních smluv současně se znaky závislé práce. Neexistuje formální definice tohoto fenoménu (Blaščíková, 2020, s. 43).

Fenomén falešné živnosti nese název po benešovském podnikateli Miroslavovi Švarcovi. Ten na počátku devadesátých let dvacátého století ze své stavební firmy propustil své zaměstnance s pokynem zřídit si živnostenské oprávnění a poté veškeré práce zajišťoval prostřednictvím smluv se svými lidmi. Účelem jeho kroku byla úspora na odvodech na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců (Britáková, 2014, s. 36).

Švarcsystém byl pak Švarcem legálně provozován až do roku 1992 kdy vstoupil v účinnost Zákon č. 578/1991 Sb., o státním rozpočtu federace na rok 1992 a o změně daňových a některých dalších zákonů (Radvan a Mrkývka, 2016, s. 104). Švarc byl kvůli této novele několikrát pokutován a v roce 1994 byl obviněn ze zpronevěry dávek sociálního zabezpečení. Jeho firma s kdysi miliardovým obratem skončila v konkurzu a v roce 1999 byl pak odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce osmnácti měsíců, z čehož měl v době vynesení rozsudku za sebou již devět měsíců ve vazbě (Britáková, 2014, s. 36).

Švarcsystém je v současnosti ilegální na základě §5 a §41 ZoZ (Česko, 2004).

Hlavním cílem švarcsystému je úspora ze strany zaměstnavatele na sociálním a zdravotním pojištění společně se mzdovou agendou a zbavení se dalších povinností, které by měl vůči standardnímu zaměstnanci. Falešný živnostník spatřuje motivaci v provozování této činnosti za účelem výhodnějšího zdanění v podobě paušálního režimu (Různar, 2021, s. 3).

Je možno vytipovat několik zásadních znaků poukazujících na výskyt švarcsystému v dané firmě a instituci. Mezi nimi je vystupování jménem zaměstnavatele, pravidelné odměny o stejné výši, exkluzivita práce pro jednoho zaměstnavatele, pracovní pomůcky zaměstnavatele, pevně stanovená pracovní doba, dohoda o hmotné odpovědnosti a poskytování bonusů a podnikových výhod (Daněk a kol., 2020, s. 51).

V ČR hrozí ZoZ pokuty za provozování švarcsystému odběrateli a i dodavateli. U OSVČ hrozí za přešůpek sankce až do výše 100 tisíc korun podle § 139 odst. 3 písm. c) a odběrateli podle § 140 odst. 4 písm. f) hrozí pokuta od 50 tisíc až do 1 milionu korun (Česko, 2004).

Vedle švarcsystému funguje v ČR a EU legálně franchising (monopolní oprávnění obchodování s určitými výrobky a službami), outsourcing (převedení jedné nebo více aktivit z interního prostředí do externího) a offshoring (přenesení aktivit za státní hranice do zemí s výrazně nižšími daňovými sazbami) (Britáková, 2014, s. 53).

Na základě článku Dopad švarcsystému na daňové příjmy v České republice z Českého účetního časopisu přišel v roce 2021 stát kvůli švarcsystému celkem o cca 14,4 miliardy Kč na daních z příjmů FO a sociálním pojistném. Během zhoršující se ekonomické situace se definitivně nejedná o zanedbatelnou částku (Finardi, 2021, s. 23).

3.3 DPFO a odvody do systému sociálního pojištění za rok 2020

Sazba DPFO je 15 % ze základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů. U závislé činnosti se vypočte ze superhrubé mzdy (Kukalová, 2020, s. 40).

U samostatné činnosti se vypočte z rozdílů mezi ročními příjmy a výdaji (Kukalová, 2020, s. 44).

Systém sociálního pojištění je rozdělen na zdravotní a sociální pojištění. Pod sociální pojištění spadá důchodové pojištění, nemocenské pojištění a pojištění v nezaměstnanosti (Tepperová, 2019, s. 15).

3.3.1 Ze závislé činnosti

U závislé činnosti je základem daně superhrubá mzda. Superhrubá mzda se vypočte vynásobením hrubé mzdy koeficientem 1,338 a výsledek se zaokrouhlí na 100 Kč nahoru. Zmíněný koeficient představuje výši odvodů na pojistné za zaměstnavatele ve výši 33,8 % z hrubé mzdy. Pokud výplata zaměstnance přesáhla částku 139 340 Kč hrubého měsíčně, vše nad uvedenou částkou bylo navíc zdaněno o 7 %. Pokud roční příjmy zaměstnance nepřesáhli 1 672 080 Kč, mohl na základě zúčtování daně získat peníze zpět (Sejfor, 2020a)

Od 1. 7. 2019 činí sazba sociálního pojištění u zaměstnavatele 24,8 % z vyměřovacího základu, z toho 2,1 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. U zaměstnance 6,5 % z vyměřovacího základu. Celkem se na sociální pojištění odvede 31,3 % (MPSV, 2022b).

Pro rok 2020 činí sazba zdravotního pojištění 13,5 % z vyměřovacího základu, z toho 4,5 % si hradí zaměstnanec a 9 % zaměstnavatel (VZP ČR, 2019).

3.3.2 Ze samostatné činnosti

U samostatně výdělečné činnosti je možné uplatnit výdaje podle skutečnosti anebo v paušálním režimu. (Česko, 1992). V tabulce 1 je přehled paušálních výdajů.

Tabulka 1 Paušální výdaje za rok 2020

§ 7	
zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství	80 % z příjmů
živnosti řemeslné	max. do výše 1 600 000 Kč
živnosti neřemeslné a ostatní	60 % z příjmů max. do výše 1 200 000 Kč
užití práv, znalci, tlumočníci, podnikání dle zvl. předpisů	40 % z příjmů max. do výše 800 000 Kč
nájem obchodního majetku dle § 7	30 % z příjmů max. do výše 600 000 Kč
§ 9	
nájemné podle § 9 daně z příjmů	30 % z příjmů max. do výše 600 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (Česko, 1992)

Od 1. 7. 2019 činní sazba sociálního pojištění u OSVČ 29,2 % z vyměřovacího základu, z toho 28 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou účastnou důchodového pojištění a 2,1 % z vyměřovacího základu na nemocenské pojištění, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou účastnou nemocenského pojištění, u osoby dobrovolně účastné na důchodovém pojištění 28 % z vyměřovacího základu. (MPSV, 2020)

Minimálním vyměřovacím základem SP u hlavní činnosti je 25 % průměrné mzdy, který pro rok 2020 činil 8 709 Kč. Minimálním vyměřovacím základem u vedlejší činnosti je 10 % průměrné mzdy, přičemž pro rok 2020 byl 3 484 Kč. Maximálním vyměřovacím základem je čtyřnásobek průměrné mzdy (Internet Info, 1997-2022a).

Zdravotní pojištění má sazbu 13,5 % a vyměřovacím základem je 50 % z rozdílu mezi příjmy a výdaji. Při vykonávání hlavní činnosti je minimální měsíční zálohou pro rok 2020 částka 2 353 Kč. Při vedlejší činnosti se zálohy na zdravotní pojištění neplatí a doplatí se jednorázově při odevzdání přehledu o příjmech a výdajích dle skutečně dosaženého zisku (Internet Info, 1997-2022b).

3.4 Profesionální sport

V tuzemsku dlouhodobě panuje otázka, zda je profesionální sportovec živnostníkem, nebo zaměstnancem. Vztah mezi sportovcem a klubem vykazuje značné rysy švarcsystému, sportovci používají vybavení klubu (balon, hokejku, branku,), nosí klubové oblečení včetně dresu a pracují na klubem stanoveném místě v daný čas. Zmíněné znaky odpovídají popisu závislé práce, a přesto je v současnosti tento stav legální díky rozsudkům Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011-78 a 13. 7. 2017, č. j. 6 Afs 278/2016-54 (Různar, 2021, s. 28).

Kluby v rámci sportovních asociací používají smlouvy se sportovci, v nichž je uveden vztah mezi sportovcem a klubem formou, ve které sportovec vystupuje jako OSVČ a přitom má zmíněné povinnosti vůči klubu (Různar, 2021, s. 28).

Vhodný příklad nalezneme ve fotbale a hokeji. Ve fotbale FAČR používá Ligovou profesionální smlouvu a standardní profesionální smlouvy. V ligové profesionální smlouvě je hráč definován jako OSVČ (I. Úvodní ustanovení odst. 2) a jsou zde uvedeny jeho

povinnosti a práva (V. Práva a povinnosti hráče). Ve standardní profesionální smlouvě je definován hráč jako OSVČ (I. Úvodní ustanovení odst. 3) a jsou v ní uvedeny jeho povinnosti a práva (III. Práva a povinnosti hráče) (Esports.cz, 2022a).

V hokeji používá ČSLH například Hráčskou smlouvu pro ELH, ta definuje hráče jako OSVČ (I. Úvodní ustanovení odst. 3) a jeho povinnosti a práva (III. Práva a povinnosti účastníků) (Esports.cz, 2022).

Zmíněné problematice v profesionálním sportu nepomáhá ani možnost klubů a sportovců provádět výkon práce formou normálního pracovněprávního vztahu. Uvedená možnost si rozporuje se současnou živnostenskou situací ve sportu (Různar, 2021, s. 26).

Sportovci pracující na živnost jsou v Evropě neobvyklí a tato praxe se provozuje ještě pouze v Rumunsku a Slovinsku. Ve fotbale nadnárodní asociace FIFA a UFA apelují na své členské státy, aby adoptovaly pracovněprávní vztah u profesionálních hráčů jako standardní pracovní poměr. FAČR na tento apel nereaguje, a naopak generální sekretář FAČR Jan Pauly se vyjádřil, že mezinárodní fotbalové asociace jsou se současným stavem spokojené. Předsedkyně České asociace fotbalových hráčů Markéta Vochoska Haindlová zastává názor, že hráči nemají vždy dostatečnou finanční gramotnost nutnou k plnému uvědomění si nevýhod živnostenského podnikání. V případě hráčů z ciziny dochází k jejich zmatení z tohoto systému, mezi nimi jsou například Jonathan Biabiany a Georges Mandjeck, bývalý hráči klubu AC Sparta Praha (Andrsák, 2021).

Uvedená problematika se výhradně týká sportovců provozujících svou aktivitu v závislosti na svém okolí, nepočítáme mezi ně individuální sportovce (např. hráči tenisu) vystupující jako samostatná jednotka a dělající vlastní rozhodnutí (např. výběr realizačního týmu, účast na soutěžích, tréninky). Tito sportovci sice také bývají součástí klubu, ale nenaplňují znaky závislé práce (Různar, 2021, s. 30).

Do současnosti panuje rozporuplnost s právní úpravou profesionálního sportu a chybí sjednocující kodifikace jasně definující základní pojmy týkající se formy výkonu sportovní činnosti, která by nastolila konkrétní pravidla. U státu, klubů a sportovců nemůže panovat nejasnost ve vykonávání činnosti ve více právních formách (Různar, 2021, s. 31)

3.5 Podezření na švarcsystém v Poslanecké sněmovně

Dlouhá léta panovalo podezření na výskyt švarcsystému u asistentů poslanců. Je naprosto nepřijatelné provozování nelegální činnosti ze strany státní správy a vysoce škodlivé pro právní stát. V průběhu března a dubna v roce 2012 byla v Poslanecké sněmovně provedena kontrola Státním úřadem inspekce práce. Podle SÚIP činnost asistentů nenaplnuje znaky závislé práce a vše je v souladu se zákonem. (Podnikatel.cz, 2012)

3.6 Švarcsystém ve vybraných zemích

3.6.1 Slovenská republika

Na Slovensku je švarcsystém nelegální na základě zákonníku práce, ve svém ustanovení § 1 odst. 2 uvádí legální definici institutu závislé práce, přičemž deklaruje, že se jedná o práci vykonávanou ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, osobně zaměstnancem pro zaměstnavatele, dle pokynů zaměstnavatele, jeho jménem, v pracovní době stanovené zaměstnavatelem. Zákoník práce dále normuje, že závislá práce může být vykonávána výlučně v pracovním poměru, v obdobném pracovním vztahu či výjimečně za podmínek stanovených v zákoně také v jiném pracovním právním vztahu. Závislá práce současně nemůže být vykonávána ve smluvním občanskoprávním či obchodněprávním vztahu (Různar, 2021, s. 56).

Nelegální práce je vymezena v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 82/2005 Z. z., o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávání a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znení neskorších predpisov, ktoré za nelegálnu prácu považuje takovú závislú prácu, ktorou vykonáva fyzická osoba pro právnickú osobu alebo inú fyzickú osobu, jež je podnikateľem a nemá s takovou právnickou osobou či fyzickou osobou podnikateľem založený pracovněprávní vztah (Různar, 2021, s. 56).

Slovenská republika kontroluje dodržování pracovních norem na základě zákona č. 82/2005 Z. z., o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávání a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znení neskorších predpisov, a zákona č. 125/2006 Z. z., o inšpekcií práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávání a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znení neskorších predpisov. Kontroly provádí inšpektorát práce, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a úrad

práce, sociálních věcí a rodin (Růžnar, 2021, s. 56).

U osob pracujících načerno hrozí pokuta až do výše 311 eur, pro nelegálního zaměstnavatele hrozí pokuta v rozmezí 2.000 – 200.000 eur, pokud zaměstnává načerno více než dvě fyzické osoby, spodní hranice se zvyšuje na 5.000 eur (Růžnar, 2021, s. 56).

3.6.2 Rakouská republika

V Rakousku je provoz švarcsystému zásadně nepřipustný. Dle ustanovení § 2 zákona o boji proti mzdovému a sociálnímu dumpingu (Lohn – und Sozialdumping-Bekämpfungsgesetz (LSD-BG)) je pro deklarování určitého právního vztahu za pracovní poměr rozhodující reálný ekonomický či hospodářský obsah takového vztahu a míra vzájemné ekonomické závislosti jeho účastníků (Růžnar, 2021, s. 57).

V tabulce 2 jsou zobrazeny pokuty za nedoplatek podle LSD-BG. Pokud zaměstnavatel nevyplatí zaměstnanci, kterého zaměstnává, alespoň odměnu náležející podle zákona, vyhlášky nebo kolektivní smlouvy, dojde ke správnímu přestupku, který musí Kompetenční centrum LSDB, příslušná zdravotní pojišťovna nebo BUAK oznámit příslušnému okresnímu správnímu úřadu. Sankce za porušení LSD-BG jsou finančně přísné (Österreichische Gesundheitskasse, 2022).

Tabulka 2 Pokuty za nedoplatek podle § 29 LSD-BG

Součet zadržené odměny	Speciální požadavky	Rámcová sankce
pod 20 000 EUR	<ul style="list-style-type: none">• první případ• malé podniky (do devíti zaměstnanců)	až do 20 000 EUR
až do 50 000 EUR	žádný	až do 50 000 EUR
nad 50 000 EUR	žádný	až do 50 000 EUR
nad 100 000 EUR	žádný	až do 250 000 EUR
nad 100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none">• průmyslenost	až do 400 000 EUR

Zdroj: Vlastní zpracování, (Österreichische Gesundheitskasse, 2022)

3.6.3 **Polská republika**

Polský zákoník práce ve svém ustanovení § 22 a násl. stanoví, že navázáním pracovněprávního vztahu se zaměstnanec zavazuje vykonávat práci určitého druhu ve prospěch zaměstnavatele a pod jeho vedením, v místě a čase určeném zaměstnavatelem a zaměstnavatel se zavazuje poskytnout mu za to příslušnou mzdu. Takový výkon práce je uskutečňován v rámci pracovního poměru, bez ohledu na formální označení příslušné smlouvy uzavřené mezi stranami. Současně platí, že při zachování výše uvedených pracovních podmínek nelze institut pracovní smlouvy nahradit žádným jiným občanskoprávním kontraktem. Za porušení požadavků stanovených v ustanovení § 22 polského zákoníku práce hrozí zaměstnavateli dle ustanovení § 281 polského zákoníku práce udělení pokuty v rozmezí od 1.000 do 30.000 PLN (Růžnar, 2021, s. 59).

3.6.4 **Spolková republika Německo**

V Německu je provoz švarcsystému zakázán jako der Schwarzarbeit (práce načerno) a tento fenomén je tam znám pod názvem scheinselbständigkeit (falešná samostatně výdělečná činnost). Podle § 266a Strafgesetzbuch (Trestní zákoník) hrozí za neodvedení příspěvků na sociální pojištění peněžní sankce až do odnětí svobody na 5 let (Schnadt, 2018, s. 67).

V tabulce 3 jsou pro odlišení závislé práce a samostatné výdělečné činnosti existují v Německu dva modely právních demarkačních kritérií. Bundesarbeitsgerichts-Modell (model Spolkového soudu práce, zkráceně BAG-Modell) a alternativní model. Oba modely jsou zobrazeny v tabulce 3 (IAB Kurzbericht, 2017, s. 3).

Tabulka 3 Právní demarkační kritéria

BAG-Modell
Hlavní zásada: Osobní závislost
Vymezovací kritérium 1: Povinnost přijímat pokyny
1.1 Vazba pokynů z hlediska obsahu
1.2 Vazba pokynů z hlediska časového
1.3 Místní pokyny
Vymezovací kritérium 2: Integrace do organizace
2.1 Spolupráce se zaměstnanci klienta (osobní integrace)
2.2 Práce s pracovním zařízením klienta (materiálové zapojení)
Alternativní model
Hlavní zásada: Žádné vhodné rozložení šance a rizika
Vymezovací kritérium 1: Žádná věcná svoboda podnikání
1.1 Žádná vlastní zákaznická základna
1.2 Žádná dočasná svoboda podnikání
1.3 Žádná místní svoboda podnikání
Vymezovací kritérium 2: Bez vlastní organizace podniku
2.1 Bez vlastních zaměstnanců
2.2 Žádné vlastní provozovny
2.3 Žádný vlastní pracovní kapitál
Vymezovací kritérium 3: Žádné uvedení na trhu
3.1 Pouze jeden klient

Zdroj: Vlastní zpracování, (IAB Kurzbericht, 2017)

3.6.5 Švarcsystém ve státech EU na základě studií

V metodice zmíněný Finanční a účetní časopis VŠE se zaměřil na dopad na daňové příjmy v České republice. Podle uvedeného časopisu byly odhadnuty ušlé daně z příjmů a odvody na sociální pojistné v částce přibližně 14,5 mld. Kč. Přibližná ušlá částka byla zjištěna na základě odhadu pracujících osob na švarcsystém ve vybraných odvětví NACE v ČR. Ve vybraných odvětví bylo zařazeno Stavebnictví, Velkoobchod a maloobchod, Doprava a skladování, činnosti v ubytování a pohostinství, informační a komunikační činnosti, peněžnictví a pojišťovnictví, činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti, administrativní a podpůrné činnosti a kulturní, zábavní a rekreační činnosti (Finardi, 2021, s. 26).

3.7 Názory odborníků

Oslovení právníci, politici, odboráři a akademici hodnotili magazínu Finmag švarcsystém v ČR. Mezi dotázanými jsou bývalý ministři práce a sociálních věcí Jana Maláčová a Jaromírem Drábek, předseda ČMKOS Josef Středula, lektorka na Ekonomicko-správní fakultě MUNI Alena Šafrová Drášilová, advokáti Ladislav Karas, Štěpán Holub a Martin Strnad, HR expertka a konzultantka Dagmar Matějková Chudárková, daňový poradce Jiří Nesrovnal a ekonom Lukáš Kovanda. Oslovení vysvětlují výhody a nevýhody švarcsystému a příklady možností vedoucích k omezení zmíněného fenoménu (Hron, 2021).

Bývalá ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová uvádí dlouhodobý boj MPSV proti nelegálnímu zaměstnávání. Paní ministryně odkazuje na zákoník práce, podle kterého je prokázaný švarcsystém jednoznačně nelegální prací. Zdůrazňuje převahu výhod z provozu švarcsystému na straně zaměstnavatele v podobě finančních úspor na povinných odvodech a žádné garance vůči osobě vykonávající práci pro zaměstnavatele. Osoba ve švarcsystému ze strany dodavatele nemá oproti práci na pracovní smlouvu nemá právní nárok na dovolenou, nemocenskou, placené překážky v práci, garanci týkající se pracovní doby nebo ochranu před propuštěním ze strany zaměstnavatelem bez nároku na odstupné. V zahraničí je uvedená problematika řešena různými nástroji a nelze použít jednoduché řešení pro eliminaci švarcsystému (Maláčová, 2021).

Podle ekonomického poradce a bývalého ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka má švarcsystém třicetiletou tradici. Nejčastějším důvodem pro provozování zmíněného fenoménu je vyhnout se vysokým odvodům na sociálním a zdravotním pojištění. Dále administrativě postupně nabývající na složitosti ohledně vedení agendy zaměstnanců (Drábek, 2021).

Předseda Českomoravské konfederace odborových svazů Josef Středula uvádí, že pro ČMKOS je švarcsystém zcela neakceptovatelný a ohrožující zájmy nejen zaměstnanců, jejichž názoru se zastává. Hlavním problémem je vazalství bez práv zaměstnance vůči zaměstnavateli, přičemž během epidemie covidu se tento problém projevil ještě více. Skandální je rozšíření švarcsystému ve státní správě, jako příklad uvádí asistenty poslanců pracujících na živnost (Středula, 2021).

Lektorka z Ekonomické správní fakulty Masarykovy univerzity Alena Šafrová Drášilová nevidí jednoduché politické rozhodnutí schopné vymýtit švarcsystém a považuje tuto představu za naivní. Jako problém uvádí vysoké daňové zatížení způsobené společně s mírou odvodů na sociální a zdravotní pojištění, velkou ochranu zaměstnanců v zákoníku práce a extrémní množství administrativních požadavků. Uvedené problémy pochopitelně vedou podniky k „zaměstnávání živnostníků“. Stávající regulace trhu je pro podniky nákladná, administrativně náročná a neflexibilní. Dopady zmíněné regulace se projeví během covidu. Pokud by podniky měly větší flexibilitu, nepotřebovaly by švarcsystém. Podle ní by měla být vysoká míra informovanosti o rizicích živnosti a zároveň zjednodušení administrativy s vedením agendy zaměstnanců (Drášilová, 2021).

Ladislav Karas, advokát se specializací na pracovní právo zastává názor, že v ČR je švarcsystém značně rozšířen, ale není tolerován ze strany úřadů. Pro úřady totiž není jeho šetření jednoduchou záležitostí. Hlavní motivací ze strany zaměstnavatelů na provozování švarcsystému je snaha o úsporu na odvodech a o flexibilitu smluvního vztahu. Tato motivace může být i ze strany pracovníka. Největší nevýhodou tohoto vztahu je nižší ochrana a sociální zabezpečení pracujících společně s rizikem případného postihu. Dále zastává advokát Karas názor, že nižší zdanění práce a větší flexibilita pracovněprávního vztahu je základem pro odstranění švarcsystému (Karas, 2021).

Štěpán Holub, advokát se specializací na obchodní právo vnímá tzv. švarcsystém jako příklad pokřivené normy neodpovídající nastavení společnosti, která navíc není v tuzemsku dobře vymáhána. Jeho řešením je buď rozvolnit švarcsystém a nastavit ho jako běžnou variantu vedle pracovněprávních smluv anebo naopak vymáhat dodržování současného nastavení. Nejvíce se zastává první možnosti na základě myšlenky pozitivní motivace státu za účelem jeho fungování oproti represí (Holub, 2021).

Na základě názoru advokáta, Martina Strnada specializujícího se na IT a startupy je značné rozšíření švarcsystému v rámci digitálních platforem především díky jasným výhodám pro firmy zmíněné u předchozích odborníků. Dále se zastává oborů v IT, kde volba živnosti oproti standardnímu pracovněprávnímu vztahu je mnohdy vědomě prováděna ze strany vykonavatele práce na základě již zmíněných výhod a dále by se do toho dle vztahu neměl stát integrovat. Na druhou stranu se musí stát vypořádat

s nutností ochrany v případech, kde to má smysl a vhodným příkladem jsou prodavači pracující touto formou na základě donucení ze strany podniku (Strnad, 2021).

HR expertka a konzultantka Dagmar Matějková Chudárková zmiňuje výskyt švarcsystému i ve státech vyspělých ekonomik. Problematika spočívá u většiny pracujících formou samostatné činnosti v neznalosti nevýhod podnikání. Podle paní Matějkové se nejedná o zanedbatelnou skupinu lidí a chápe snahu firem snížit mzdové náklady. Pomoci by mohlo zeštíhlení státní zprávy. Dále jednoduchý a transparentní daňový a penzijní systém (Chudárková, 2021).

Vhodný je i pohled daňového poradce Jiřího Nesrovnala. Ten uvádí švarcsystém jako daňový evergreen od existence samostatné České republiky. Podle něho by se daňová správa ve své kontrolní činnosti měla zaměřit na závažnější oblasti a praxe by se měla spíše vydávat cestou smluvní volnosti. Podnikatel výrazně méně zatěžuje stát než zaměstnanec. Pokud bude vysoké zdanění práce, tak bude více snaha volit fakturační vztah. Důležité si je ovšem uvědomit fakt, že téměř polovinu nákladů na pracovní místo jsou dnes tvořeny odvody státu (Nesrovnal, 2021).

Poslední názor je ekonoma Lukáš Kovandy. Podle pana Kovandy stát dlouhá léta selhává ve snaze vymýtit švarcsystém a tyto snahy jsou intenzivnější v nelehkých ekonomických situacích, kdy jsou lidé více motivováni k provozování švarcsystému. Pokud by podle Kovandy stát reguloval přiměřeně a stanovil daňový systém na úrovni, podle které by lidé měli pocit, že jejich odvedené peníze jsou využívány efektivně a nikoli na korupci, parazitické lobbisty a organizace, či dokonce honosné vily, švarcsystém by byl možná i neznámý pojem. Navíc se využívání švarcsystému nachází i mezi politiky zaměstnávajícími své asistenty touto formou. Dále dodává, že v praxi je nemožné určit, kde končí legální formy podnikání a začíná švarcsystém, stát by jej měl legalizovat a zpytovat svědomí. Rozmach švarcsystému je především signál, že státní správa ne hospodáří dobře (Kovanda, 2021).

Uvedené názory nám dokládají nejednotný pohled na švarcsystém. Většina zmiňovaných odborníků se však v jednom shoduje, a to v kritice státu a jím nastaveného systému, který pro práci na švarcsystém víceméně motivuje (Hron, 2021).

4 Vlastní práce

4.1 Odhad pracujících na švarcsystém v ČR a vybraných státech EU

První část praktické práce se zabývá odhadem osob pracujících na švarcsystém na základě dat 27 členských států EU získaných z Eurostat z roku 2020 za použití zvolené metodiky umožňující porovnávat jednotlivé země. Data jsou rozdělena podle vybraných odvětví NACE vyznačujících se nejčastějším výskytem švarcsystému.

V tabulce 4 jsou následně státy EU rozděleny do dvou skupin podle HDP na obyvatele v PPS za rok 2020 z dat Eurostat. První skupina se nazývá „Země s vyšším příjmem“ a jsou v ní státy s HDP na obyvatele v PPS rovno nebo vyšším než 100 a do skupiny „Země s nižším příjmem“ patří státy s HDP na obyvatele v PPS rovným nebo nižším než 99.

Tabulka 4 Skupiny zemí podle HDP na obyvatele v PPS

Skupina zemí	HDP na obyvatele v PPS (EU-27_2020 = 100)	Země
Vyšší příjem	120 a vyšší	Lucembursko, Irsko, Dánsko, Nizozemsko, Rakousko, Německo, Švédsko, Belgie, Finsko, Francie
Nižší příjem	99 a nižší	Malta, Itálie, Česká republika, Slovinsko, Kypr, Litva, Španělsko, Estonsko, Polsko, Portugalsko, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko, Lotyšsko, Chorvatsko, Řecko, Bulharsko

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022a)

4.1.1 Stavebnictví

Tabulka 5 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém ve stavebnictví na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Lucemburska v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 26 členských států EU. V prvním sloupci je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou uvedeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel

v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o osobách pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 5 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku ve stavebnictví

Země	Sebezam. na 1000 obyv. v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	8,5453	6,6167	2,2326	8,8493	-0,3040
Bulharsko	5,0259	7,1177	2,0840	9,2017	-4,1758
Česko	19,5514	6,6167	2,0347	8,6514	10,9000
Dánsko	4,1625	7,1177	2,0840	9,2017	-5,0392
Estonsko	5,9816	7,1177	2,2326	9,3503	-3,3687
Finsko	6,6167	7,1177	2,2326	9,3503	-2,7336
Francie	5,6203	7,1177	2,2326	9,3503	-3,7300
Chorvatsko	2,7012	7,1177	2,0840	9,2017	-6,5005
Irsko	7,5299	6,6167	2,2326	8,8493	-1,3194
Itálie	8,8498	6,6167	2,2326	8,8493	0,0005
Kypr	8,6341	6,6167	2,2326	8,8493	-0,2152
Litva	9,6032	6,6167	2,0443	8,6610	0,9422
Lotyšsko	4,7063	7,1177	2,0840	9,2017	-4,4954
Lucembursko	:	6,8672	2,1951	9,0623	:
Maďarsko	6,3532	7,1177	2,2326	9,3503	-2,9971
Malta	10,6659	6,6167	2,0347	8,6514	2,0145
Německo	2,5494	7,1177	2,0840	9,2017	-6,6523
Nizozemsko	9,6414	6,6167	2,0347	8,6514	0,9900
Polsko	10,5982	6,6167	2,0347	8,6514	1,9468
Portugalsko	7,1177	6,6167	2,0330	8,6497	-1,5320
Rakousko	1,7139	7,1177	2,0840	9,2017	-7,4878
Rumunsko	13,2743	6,6167	2,0347	8,6514	4,6229
Řecko	6,5781	7,1177	2,2326	9,3503	-2,7722
Slovensko	23,9089	6,6167	2,0347	8,6514	15,2575
Slovinsko	5,2883	7,1177	2,1496	9,2673	-3,9790
Španělsko	7,1586	6,6167	2,2326	8,8493	-1,6907
Švédsko	5,7271	7,1177	2,2326	9,3503	-3,6232

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 5 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 6. V prvním sloupci tabulky 5 jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zobrazen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je

zachycen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců ve stavebnictví

V tabulce 6 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Slovensko s 63,82 % pracujícími na švarcsystém ve stavebnictví, na druhém je Česká republika s 55,75 % a na třetím Rumunsko s 34,83 %. Z výběru států z teoretické části práce překročily stanovenou mez pouze Slovensko, Česko a Polsko s 18,37 %. Ze států s vyšším HDP na obyvatele v PPS překročilo stanovenou mez v tabulce 5 pouze Nizozemsko s 10,27 % podílem švarcsystému.

Tabulka 6 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému ve stavebnictví

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Slovensko	88,2000	56,2850	63,82
Česko	133,7000	74,5383	55,75
Rumunsko	167,4000	58,2989	34,83
Malta	3,7000	0,6988	18,89
Polsko	247,7000	45,5003	18,37
Nizozemsko	107,6000	11,0486	10,27
Litva	17,4000	1,7071	9,81
Itálie	338,6000	0,0187	0,01

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.2 Velkoobchodu a maloobchod

Tabulka 7 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém ve velkoobchodu a maloobchodu na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. V prvním sloupci je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou zobrazeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot

vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o osobách pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát

Tabulka 7 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku ve velkoobchodu a maloobchodu

Země	Sebezam. na 1000 obyv. v prod. Věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	7,5488	6,3855	3,0521	9,4376	-1,8888
Bulharsko	9,0104	5,5760	3,0521	8,6281	0,3824
Česko	10,2802	5,5760	3,0521	8,6281	1,6521
Dánsko	3,0543	6,3855	2,9684	9,3539	-6,2996
Estonsko	3,5889	5,5760	2,9684	8,5444	-4,9555
Finsko	3,7642	5,5760	2,7631	8,3391	-4,5749
Francie	5,8636	6,3855	2,9684	9,3539	-3,4903
Chorvatsko	2,4729	6,3855	1,6359	8,0214	-5,5485
Irsko	3,9340	6,3855	1,6359	8,0214	-4,0874
Itálie	17,1011	6,0978	1,7797	7,8775	9,2236
Kypr	6,9073	6,3855	2,9684	9,3539	-2,4466
Litva	2,6492	5,5760	2,8467	8,4227	-5,7735
Lotyšsko	13,0263	6,3855	3,0521	9,4376	3,5888
Lucembursko	2,0867	6,3855	3,0521	9,4376	-7,3508
Maďarsko	4,9201	5,5760	2,8467	8,4227	-3,5026
Malta	14,9899	6,3855	3,0521	9,4376	5,5524
Německo	2,8894	5,5760	3,0521	8,6281	-5,7386
Nizozemsko	7,5715	6,3855	2,9684	9,3539	-1,7824
Polsko	9,5799	5,5760	2,8467	8,4227	1,1572
Portugalsko	9,8890	5,5760	3,0521	8,6281	1,2609
Rakousko	3,8220	5,5760	2,8853	8,4613	-4,6393
Rumunsko	3,3543	5,5760	2,8467	8,4227	-5,0684
Řecko	20,6718	6,3855	2,9684	9,3539	11,3179
Slovensko	9,1353	5,5760	3,0521	8,6281	0,5072
Slovinsko	5,2883	6,3855	3,0521	9,4376	-4,1493
Španělsko	13,8800	5,5760	2,8467	8,4227	5,4573
Švédsko	3,4456	6,3855	2,9684	9,3539	-5,9083

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 7 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 8. V prvním sloupci tabulky 8 jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zachycen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je zobrazen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců ve velkoobchodu a maloobchodu.

V tabulce 8 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Řecko s 54,75 % podílem pracujících na švarcsystém ve velkoobchodu a maloobchodu, na druhém je Itálie s 53,94 % a na třetím místě je Španělsko s 39,32 %. Řecko a Itálie jako jediné státy překročily procentuální hranici 50 %. Česká republika se nachází na šestém místě s podílem 16,07 %. Z výběru států z teoretické části práce překročily mez pouze Česko, Polsko a Slovensko. Žádná země s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS nepřekročila stanovenou mez v tabulce 7.

Tabulka 8 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému ve velkoobchodu maloobchodu

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Řecko	138,9000	76,0483	54,75
Itálie	654,3000	352,9005	53,94
Španělsko	431,8000	169,7732	39,32
Malta	5,2000	1,9261	37,04
Lotyšsko	15,5000	4,2703	27,55
Česko	70,3000	11,2979	16,07
Portugalsko	65,3000	8,3264	12,75
Polsko	223,9000	27,0455	12,08
Slovensko	33,7000	1,8711	5,55
Bulharsko	39,8000	1,6890	4,24

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.3 Doprava a skladování

Tabulka 9 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v dopravě a skladování na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Litvy, Lucemburska a Německa v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 24 členských států EU. V prvním sloupci je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou uvedeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o osobách pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 9 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v dopravě a skladování

Země	Sebezam. na 1000 obyv v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	1,1603	2,4702	0,6780	3,1482	-1,9879
Bulharsko	2,8073	2,4521	0,7494	3,2015	-0,3942
Česko	3,1440	2,4521	0,7361	3,1882	-0,0442
Dánsko	0,9190	2,4702	0,6780	3,1482	-2,2292
Estonsko	3,1104	2,4521	0,7494	3,2015	-0,0911
Finsko	2,4702	2,4521	0,7494	3,2015	-0,7313
Francie	1,2435	2,4702	0,6780	3,1482	-1,9047
Chorvatsko	1,7881	2,4702	0,7494	3,2196	-1,4315
Irsko	3,9340	2,4521	0,7361	3,1882	0,7458
Itálie	2,3470	2,4702	0,7494	3,2196	-0,8726
Kypr	3,1083	2,4521	0,7494	3,2015	-0,0932
Litva	:	:	:	:	:
Lotyšsko	3,1095	2,4521	0,7494	3,2015	-0,0920
Lucembursko	:	:	:	:	:
Maďarsko	2,4521	2,4702	0,7494	3,2196	-0,7675
Malta	6,0536	2,4521	0,7361	3,1882	2,8654
Německo	:	:	:	:	:
Nizozemsko	2,2849	2,4702	0,7283	3,1985	-0,9135
Polsko	3,8850	2,4521	0,7494	3,2015	0,6835
Portugalsko	1,3781	2,4702	0,7361	3,2063	-1,8282
Rakousko	0,9598	2,4702	0,6780	3,1482	-2,1884
Rumunsko	2,0538	2,4702	0,6780	3,1482	-1,0944
Řecko	6,5483	2,4521	0,7361	3,1882	3,3601
Slovensko	3,1174	2,4521	0,7494	3,2015	-0,0841
Slovinsko	1,9831	2,4702	0,7494	3,2196	-1,2365
Španělsko	4,0727	2,4521	0,7361	3,1882	0,8845
Švédsko	1,6452	2,4702	0,6780	3,1482	-1,5030

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 9 byla data v tabulce 10 ve třetím sloupci převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát. V prvním sloupci tabulky 10 jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. V druhém sloupci tabulky 10 je zobrazen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je zobrazen

procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v Dopravě a skladování.

V tabulce 10 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Řecko s 51,31 % podílem pracujících na švarcsystém dopravě a skladování, na druhém je Malta s 47,33 % a na třetím místě je Španělsko s 21,72 %. Česká republika se nachází na šestém místě s podílem 16,07 %. Z výběru států z teoretické části práce překročily mez pouze Česko, Polsko a Slovensko. Žádný stát s vyšším růstem HDP v PPS na obyvatele nepřekročil stanovenou hranici z tabulky 9.

Tabulka 10 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v dopravě a skladování

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Řecko	44,0000	22,5775	51,31
Malta	2,1000	0,9940	47,33
Španělsko	126,7000	27,5164	21,72
Irsko	12,8000	2,4266	18,96
Polsko	90,8000	15,9749	17,59

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.4 Ubytování, stravování a pohostinství

Tabulka 11 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v ubytování, stravování a pohostinství na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Estonska, Irska, Litvy, Lotyšska, Lucemburska a Rumunska v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 21 členských států EU. V prvním sloupci je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou uvedeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý

sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o osobách pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 11 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v ubytování a pohostinství

Země	Sebezam. na 1000 obyv v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	2,8257	1,2102	1,2536	2,4638	0,3619
Bulharsko	1,2452	1,2296	1,2830	2,5126	-1,2674
Česko	2,4128	1,2102	1,2830	2,4932	-0,0804
Dánsko	0,6487	1,3746	1,2196	2,5942	-1,9455
Estonsko	:	:	:	:	:
Finsko	0,9999	1,3746	1,2807	2,6553	-1,6554
Francie	1,5040	1,2102	1,2830	2,4932	-0,9892
Chorvatsko	0,8370	1,3746	1,2196	2,5942	-1,7572
Irsko	:	:	:	:	:
Itálie	3,9309	1,2102	0,9446	2,1548	1,7762
Kypr	2,5902	1,2102	1,2830	2,4932	0,0970
Litva	:	:	:	:	:
Lotyšsko	:	:	:	:	:
Lucembursko	:	:	:	:	:
Maďarsko	0,6369	1,3746	1,0346	2,4092	-1,7722
Malta	3,7475	1,2102	0,7783	1,9885	1,7590
Německo	0,5429	1,2746	1,0346	2,3092	-1,7662
Nizozemsko	1,6398	1,2102	1,1168	2,3270	-0,6872
Polsko	1,0183	1,3745	1,0346	2,4091	-1,3907
Portugalsko	3,6497	1,2102	0,7783	1,9885	1,6612
Rakousko	1,1655	1,3746	1,0346	2,4092	-1,2437
Rumunsko	:	1,2452	:	:	:
Řecko	5,4321	1,2102	0,7790	1,9892	3,4429
Slovensko	0,6777	1,3746	1,0346	2,4092	-1,7315
Slovinsko	1,1752	1,3746	1,0346	2,4092	-1,2340
Španělsko	4,4713	1,2102	0,7790	1,9892	2,4821
Švédsko	1,1330	1,3746	1,0346	2,4092	-1,2761

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 11 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 12. V prvním sloupci tabulky 12 jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zobrazen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je zachycen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v ubytování, stravování a pohostinství.

V tabulce 12 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je opět Řecko s podílem 63,38 % pracujících na švarcsystému v ubytování, stravování a pohostinství, na druhém je Španělsko s 55,51 % a na třetím Malta s 46,94 %. Podíly většiny států přesahujících stanovenou hranici jsou velmi podobné. Česká republika v tomto odvětví stanovenou mez nepřesáhla. Stejně mez nepřesáhl žádný z výběru států z teoretické části práce a států. Ze zemí s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS překročila mez stanovenou v tabulce 11 pouze Belgie s 12,81 % podílem švarcsystému.

Tabulka 12 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v ubytování a pohostinství

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Řecko	36,5000	23,1340	63,38
Španělsko	139,1000	77,2168	55,51
Malta	1,3000	0,6102	46,94
Portugalsko	24,1000	10,9693	45,52
Itálie	150,4000	67,9575	45,18
Belgie	20,7000	2,6513	12,81
Kypr	1,5000	0,0562	3,75

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.5 Informační a komunikační činnosti

Tabulka 13 odhaduje počet osob pracujících na švarcsystém v informační a komunikační činnosti na 1000 obyvatel v produktivním věku a jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Bulharska, Lucemburska

a Rumunska v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 24 členských států EU. V prvním sloupci jsou zobrazeny státy výběru. Ve druhém sloupci jsou uvedeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o osobách pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 13 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v informačních a komunikačních činnostech

Země	Sebezam. na 1000 obyv v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	3,7676	2,3481	0,8731	3,2212	0,5464
Bulharsko	:	:	:	:	:
Česko	7,1215	2,3481	0,8731	3,2212	3,9003
Dánsko	1,9731	2,6761	1,0104	3,6865	-1,7133
Estonsko	2,8712	2,3481	1,0104	3,3585	-0,4873
Finsko	2,6761	2,3481	1,0104	3,3585	-0,6824
Francie	1,7104	2,6761	0,9561	3,6322	-1,9217
Chorvatsko	0,8370	2,6761	0,9561	3,6322	-2,7952
Irsko	3,4730	2,3481	1,0104	3,3585	0,1145
Itálie	2,2660	2,6761	1,0104	3,6865	-1,4204
Kypr	1,7268	2,6761	0,9561	3,6322	-1,9053
Litva	1,6557	2,6761	0,9561	3,6322	-1,9764
Lotyšsko	2,2691	2,6761	1,0104	3,6865	-1,4174
Lucembursko	:	:	:	:	:
Maďarsko	3,1846	2,3481	1,0104	3,3585	-0,1739
Malta	3,7475	2,3481	0,8731	3,2212	0,5263
Německo	2,0403	2,6761	1,0104	3,6865	-1,6462
Nizozemsko	5,4210	2,3481	0,8731	3,2212	2,1998
Polsko	4,1888	2,3481	0,8731	3,2212	0,9676
Portugalsko	1,1661	2,6761	0,9561	3,6322	-2,4661
Rakousko	2,3481	2,6761	1,0104	3,6865	-1,3384
Rumunsko	:	:	:	:	:
Řecko	1,2204	2,6761	0,9561	3,6322	-2,4118
Slovensko	4,0661	2,3481	0,8731	3,2212	0,8449
Slovinsko	3,0848	2,3481	1,0104	3,3585	-0,2736
Španělsko	1,8354	2,6761	1,0104	3,6865	-1,8510
Švédsko	3,3525	2,3481	1,0104	3,3585	-0,0060

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 13 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 14. V prvním sloupci tabulky y jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zachycen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je

zobrazen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v informačních a komunikačních činnostech.

V tabulce 14 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Česká republika s podílem 54,77 % pracujících na švarcsystém v informační a komunikační činnosti, na druhém místě je Nizozemsko s 40,58 % a na třetím Polsko s 23,10 %. Z výběru států z teoretické části práce přesáhly stanovenou mez pouze Česko, Polsko s podílem 23,10 % a Slovensko s podílem 20,78 %. Ze zemí s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS přesáhlo stanovenou mez z tabulky 13 Nizozemsko, Belgie s 14,5 % podílem švarcsystému a Irsko s 3,3 %.

Tabulka 14 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v informační a komunikační činnosti

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Česko	48,7000	26,6721	54,77
Nizozemsko	60,5000	24,5508	40,58
Polsko	97,9000	22,6144	23,10
Slovensko	15,0000	3,1170	20,78
Belgie	27,6000	4,0025	14,50
Malta	1,3000	0,1826	14,04
Irsko	11,3000	0,3726	3,30

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.6 Peněžnictví a pojišťovnictví

Tabulka 15 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v peněžnictví a pojišťovnictví na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Bulharska, Dánska, Estonska, Chorvatska, Irska, Litvy, Lotyšska, Malty a Rumunska v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 18 členských států EU. V prvním sloupci je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou uvedeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel

v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o pracujících osobách na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 15 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v peněžnictví a pojišťovnictví

Země	Sebezam. na 1000 obyv. v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	1,2968	1,2579	0,5432	1,8011	-0,5043
Bulharsko	:	:	:	:	:
Česko	3,5827	1,2579	0,5051	1,7630	1,8197
Dánsko	:	:	:	:	:
Estonsko	:	:	:	:	:
Finsko	0,7646	1,2968	0,5299	1,8267	-1,0621
Francie	0,5382	1,2968	0,5299	1,8267	-1,2885
Chorvatsko	:	:	:	:	:
Irsko	:	:	:	:	:
Itálie	1,8478	1,2579	0,5181	1,7760	0,0719
Kypr	1,8995	1,2579	0,5051	1,7630	0,1365
Litva	:	:	:	:	:
Lotyšsko	:	:	:	:	:
Lucembursko	1,6230	1,2579	0,5432	1,8011	-0,1781
Maďarsko	1,2579	1,2968	0,5432	1,8400	-0,5821
Malta	:	:	:	:	:
Německo	1,0051	1,2968	0,5432	1,8400	-0,8349
Nizozemsko	1,7473	1,2579	0,5432	1,8011	-0,0538
Polsko	2,0024	1,2579	0,5051	1,7630	0,2394
Portugalsko	0,8178	1,2968	0,5432	1,8400	-1,0222
Rakousko	0,9598	1,2968	0,5432	1,8400	-0,8802
Rumunsko	:	:	:	:	:
Řecko	1,4883	1,2579	0,5432	1,8011	-0,3128
Slovensko	3,2800	1,2579	0,5051	1,7630	1,5170
Slovinsko	0,4407	1,2968	0,5299	1,8267	-1,3860
Španělsko	0,8100	1,2968	0,5412	1,8380	-1,0280
Švédsko	0,5587	1,2968	0,5299	1,8267	-1,2679

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 15 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 16. V prvním sloupci tabulky 16 jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zobrazen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve třetím sloupci je zobrazen reálný počet pracujících na švarcsystém. Ve čtvrtém sloupci je zachycen

procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v peněžnictví a pojišťovnictví.

V tabulce 16 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Česká republika s podílem 50,79 %, na druhém Slovensko s 46,25 % a na třetím Polsko s 11,95 %. Česko se Slovenskem má výrazně větší podíl pracujících na švarcsystém ve finančnictví a pojišťovnictví oproti ostatním státům překračujícím stanovenou mez. Z výběru států z teoretické části práce překročilo mez pouze Česko, Slovensko a Polsko. Žádný stát s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS nepřekročil stanovenou mez v tabulce 15.

Tabulka 16 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v peněžnictví a pojišťovnictví

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Česko	24,5000	12,4437	50,79
Slovensko	12,1000	5,5962	46,25
Polsko	46,8000	5,5948	11,95
Kypr	1,1000	0,0790	7,18
Itálie	70,7000	2,7507	3,89

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.7 Činnosti v oblasti nemovitostí

Tabulka 17 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v oblasti nemovitostí (realit) na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Bulharska, Dánska, Estonska, Irska, Kypru, Litvy Rumunska a Řecka v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 18 členských států EU.

V prvním sloupci tabulky 17 je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou zobrazeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku

od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o pracujících osobách na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 17 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v činnostech v oblasti nemovitostí

Země	Sebezam. na 1000 obyv v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	1,2013	1,0653	0,4490	1,5142	-0,3130
Bulharsko	:	:	:	:	:
Česko	2,1789	1,0653	0,4204	1,4856	0,6932
Dánsko	:	:	:	:	:
Estonsko	:	:	:	:	:
Finsko	0,7058	1,1564	0,4381	1,5944	-0,8887
Francie	1,3713	1,0653	0,4490	1,5142	-0,1429
Chorvatsko	0,4565	1,1564	0,4344	1,5908	-1,1342
Irsko	:	:	:	:	:
Itálie	1,5682	1,0653	0,4345	1,4997	0,0685
Kypr	:	:	:	:	:
Litva	:	:	:	:	:
Lotyšsko	1,6808	1,0653	0,4204	1,4856	0,1952
Lucembursko	2,0867	1,0653	0,4204	1,4856	0,6011
Maďarsko	1,0191	1,1564	0,4490	1,6053	-0,5863
Malta	4,3240	1,0653	0,4204	1,4856	2,8384
Německo	0,6763	1,1564	0,4344	1,5908	-0,9144
Nizozemsko	0,7348	1,1564	0,4490	1,6053	-0,8706
Polsko	0,8514	1,1564	0,4490	1,6053	-0,7539
Portugalsko	1,5295	1,0653	0,4490	1,5142	0,0153
Rakousko	0,8055	1,1564	0,4490	1,6053	-0,7998
Rumunsko	:	:	:	:	:
Řecko	:	:	:	:	:
Slovensko	1,1114	1,1102	0,4490	1,5592	-0,4478
Slovinsko	0,5141	1,1564	0,4344	1,5908	-1,0766
Španělsko	1,3726	1,0653	0,4490	1,5142	-0,1416
Švédsko	0,6519	1,1564	0,4344	1,5908	-0,9389

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 17 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 18. V prvním sloupci tabulky y jsou zobrazeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zobrazen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je

zobrazen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v činnostech v oblasti nemovitostí.

V tabulce 18 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Malta s podílem 65,64 %, na druhém Česká republika s 31,82 % a na třetím Lucembursko s 31,82 %. Z výběru států z teoretické části práce překročila mez pouze ČR. Ze zemí s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS překročilo stanovenou mez z tabulky 17 pouze Lucembursko.

Tabulka 18 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v činnostech v oblasti nemovitostí

Země	Reálný počet sebezaměstnaných (tis.)	Reálný počet pracujících na švarcsystém (tis.)	Švarcsystém v %
Malta	1,5000	0,9846	65,64
Česko	14,9000	4,7407	31,82
Lucembursko	0,9000	0,2592	28,81
Lotyšsko	2,0000	0,2323	11,61
Itálie	60,0000	2,6203	4,37
Portugalsko	10,1000	0,1012	1,00

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.8 Profesioní, vědecké a technické činnosti

Tabulka 19 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v činnost na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. V prvním sloupci tabulky 19 je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou zobrazeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu

a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o pracujících osobách na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 19 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v profesních, vědeckých a technických činnostech

Země	Sebezam. na 1000 oby v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 oby v prod. věku
Belgie	10,9887	6,9315	1,4381	8,3696	2,6192
Bulharsko	4,7995	7,0019	1,6177	8,6195	-3,8200
Česko	13,4973	6,9315	1,4381	8,3696	5,1278
Dánsko	6,0005	7,0019	1,6393	8,6411	-2,6406
Estonsko	6,5797	7,0019	1,6592	8,6610	-2,0813
Finsko	8,9399	6,9315	1,6059	8,5374	0,4024
Francie	6,3993	7,0019	1,6592	8,6610	-2,2617
Chorvatsko	2,5490	7,0019	1,6177	8,6195	-6,0705
Irsko	6,1468	7,0019	1,6592	8,6610	-2,5142
Itálie	18,4314	6,9315	1,4381	8,3696	10,0618
Kypr	6,9073	7,0019	1,6592	8,6610	-1,7537
Litva	3,3666	7,0019	1,6177	8,6195	-5,2529
Lotyšsko	8,0679	6,9315	1,6592	8,5907	-0,5228
Lucembursko	6,9557	6,9777	1,6592	8,6368	-1,6811
Maďarsko	5,8277	7,0019	1,6177	8,6195	-2,7918
Malta	6,0536	7,0019	1,6592	8,6610	-2,6074
Německo	4,9541	7,0019	1,6177	8,6195	-3,6654
Nizozemsko	16,9710	6,9315	1,4381	8,3696	8,6015
Polsko	7,6459	6,9315	1,6592	8,5907	-0,9447
Portugalsko	8,4049	6,9315	1,6592	8,5907	-0,1858
Rakousko	6,4443	7,0019	1,6592	8,6610	-2,2167
Rumunsko	1,8080	7,0019	1,6177	8,6195	-6,8115
Řecko	12,5906	6,9315	1,4381	8,3696	4,2210
Slovensko	7,0480	6,9315	1,6592	8,5907	-1,5427
Slovinsko	10,2828	6,9315	1,4381	8,3696	1,9132
Španělsko	8,7979	6,9315	1,6592	8,5907	0,2073
Švédsko	8,2105	6,9315	1,6592	8,5907	-0,3802

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 19 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 20. V prvním sloupci

tabulky 20 jsou uvedeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je zobrazen reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je zachycen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v profesní, vědecké a technické činnosti.

V tabulce 20 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Itálie s podílem 54,59 %, na druhém Nizozemsko s 50,68 % a na třetím Česká republika s 37,99 %. Z výběru států z teoretické části práce překročila mez pro komparaci hodnot pouze ČR. Ze zemí s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS překročily mez pouze Nizozemsko s 50,68 % podílem švarcsystému, Belgie s 23,84 % a Finsko se 4,5 %.

Tabulka 20 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v profesních, vědeckých a technických činnostech

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Itálie	705,2000	384,9743	54,59
Nizozemsko	189,4000	95,9941	50,68
Česko	92,3000	35,0657	37,99
Řecko	84,6000	28,3625	33,53
Belgie	80,5000	19,1872	23,84
Slovinsko	14,0000	2,6049	18,61
Finsko	30,4000	1,3685	4,50
Španělsko	273,7000	6,4479	2,36

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.9 Administrativní a podpůrné činnosti

Tabulka 21 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v činnost na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. Z důvodu chybějících dat o počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců u Bulharska, Litvy, Lucemburska a Rumunska v databázi Eurostat byl zjištěn odhad pracujících na švarcsystém pouze u 18 členských států EU. V prvním sloupci tabulky 21 je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou zobrazeny počty

sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o pracujících osobách na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 21 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v administrativních a podpůrných činnostech

Země	Sebezam. na 1000 oby v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 oby v prod. věku
Belgie	2,8803	1,6448	0,5624	2,2071	0,6732
Bulharsko	:	:	:	:	:
Česko	2,9685	1,6448	0,5624	2,2071	0,7614
Dánsko	2,1353	1,6448	0,6410	2,2858	-0,1504
Estonsko	1,4356	1,7871	0,6410	2,4281	-0,9925
Finsko	2,4702	1,6448	0,6410	2,2858	0,1845
Francie	1,5580	1,7871	0,6410	2,4281	-0,8700
Chorvatsko	1,2174	1,7871	0,6145	2,4015	-1,1841
Irsko	2,8890	1,6448	0,5624	2,2071	0,6819
Itálie	2,5797	1,6448	0,5999	2,2447	0,3350
Kypr	4,4897	1,6448	0,5624	2,2071	2,2826
Litva	:	:	:	:	:
Lotyšsko	1,5127	1,7871	0,6410	2,4281	-0,9153
Lucembursko	:	:	:	:	:
Maďarsko	1,6400	1,7871	0,6410	2,4281	-0,7880
Malta	2,0179	1,6448	0,6410	2,2858	-0,2679
Německo	1,6495	1,7823	0,6410	2,4233	-0,7738
Nizozemsko	4,7938	1,6448	0,5624	2,2071	2,5867
Polsko	1,3007	1,7871	0,6145	2,4015	-1,1008
Portugalsko	1,2721	1,7871	0,6145	2,4015	-1,1294
Rakousko	1,0112	1,7871	0,6145	2,4015	-1,3903
Rumunsko	:	:	:	:	:
Řecko	1,0715	1,7871	0,6145	2,4015	-1,3300
Slovensko	1,9246	1,6448	0,6410	2,2858	-0,3611
Slovinsko	1,4690	1,7871	0,6410	2,4281	-0,9591
Španělsko	2,0283	1,6448	0,6410	2,2858	-0,2574
Švédsko	1,3969	1,7871	0,6265	2,4135	-1,0167

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 21 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného podílu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 22. V prvním sloupci tabulky y jsou zobrazeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je uveden reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je

zachycen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v administrativních a podpůrných činnostech.

V tabulce 22 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Nizozemsko s podílem 53,96 %, na druhém Kypr s 50,84 % a na třetím Česká republika s 25,65 %. Z výběru států z teoretické části práce překročila mez pro komparaci hodnot pouze ČR.

Tabulka 22 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v administrativních a podpůrných činnostech

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Nizozemsko	53,5000	28,8682	53,96
Kypr	2,6000	1,3219	50,84
Česko	20,3000	5,2069	25,65
Irsko	9,4000	2,2187	23,60
Belgie	21,1000	4,9314	23,37
Itálie	98,7000	12,8165	12,99
Finsko	8,4000	0,6273	7,47

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.1.10 Kulturní, zábavní a rekreační činnosti

Tabulka 23 zobrazuje data potřebná k odhadu počtu osob pracujících na švarcsystém v činnost na 1000 obyvatel v produktivním věku a zároveň odhad samotný. Jedná se o data za rok 2020. V prvním sloupci tabulky 23 je zobrazeno všech 27 členských států EU. Ve druhém sloupci jsou uvedeny počty sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku, které byly zjištěny pro konkrétní stát dělením počtu obyvatel v produktivním věku od sebezaměstnaných bez zaměstnanců a následně vynásobením 1000. Třetí sloupec obsahuje medián počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců na 1000 obyvatel v produktivním věku za celý datový soubor vyjma země, ke které je medián přiřazen, a ve čtvrtém sloupci je za zmíněný datový soubor zobrazena kvartilová odchylka. Pátý sloupec obsahuje stanovenou mez pro komparaci hodnot vypočítanou součtem mediánu a kvartilové odchylky. V šestém sloupci jsou zobrazena výsledná data o pracujících osobách na švarcsystém na 1000 obyvatel v produktivním věku pro konkrétní stát.

Tabulka 23 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech

Země	Sebezam. na 1000 obyv v prod. věku	Medián	Kvartilová odchylka	Mez	Prac. na švarc. na 1000 obyv. v prod. věku
Belgie	1,6654	2,0459	0,6827	2,7286	-1,0632
Bulharsko	1,9696	2,0459	0,6827	2,7286	-0,7589
Česko	2,6468	1,9696	0,6827	2,6523	-0,0054
Dánsko	1,5677	2,0459	0,6680	2,7139	-1,1462
Estonsko	1,5552	2,0459	0,6648	2,7107	-1,1555
Finsko	3,6465	1,9696	0,5880	2,5576	1,0889
Francie	2,3641	1,9696	0,6827	2,6523	-0,2881
Chorvatsko	1,3316	2,0459	0,6648	2,7107	-1,3792
Irsko	2,1514	1,9696	0,6827	2,6523	-0,5009
Itálie	2,8280	1,9696	0,6374	2,6070	0,2210
Kypr	2,2449	1,9696	0,6827	2,6523	-0,4074
Litva	1,3246	1,5971	0,6648	2,2619	-0,9373
Lotyšsko	3,0255	1,9696	0,5880	2,5576	0,4679
Lucembursko	:	:	:	:	:
Maďarsko	1,8948	2,0459	0,6827	2,7286	-0,8337
Malta	3,7475	1,9696	0,5880	2,5576	1,1899
Německo	2,0459	1,9696	0,6827	2,6523	-0,6064
Nizozemsko	5,9766	1,9696	0,5880	2,5576	3,4190
Polsko	1,1210	2,0459	0,6648	2,7107	-1,5897
Portugalsko	1,9081	2,0459	0,6827	2,7286	-0,8204
Rakousko	2,6051	1,9696	0,6827	2,6523	-0,0471
Rumunsko	0,8485	2,0459	0,6648	2,7107	-1,8622
Řecko	1,3990	2,0459	0,6648	2,7107	-1,3118
Slovensko	1,6265	2,0459	0,6827	2,7286	-1,1021
Slovinsko	3,4521	1,9696	0,5880	2,5576	0,8945
Španělsko	1,9062	2,0459	0,6827	2,7286	-0,8224
Švédsko	3,1817	1,9696	0,5880	2,5576	0,6242

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Na základě zjištěného počtu pracujících na švarcsystém na 1000 obyvatel z tabulky 23 byla data převedena zpětným dopočtem na odhad reálného počtu pracujících na švarcsystém za jednotlivý stát, který je zobrazen ve třetím sloupci tabulky 24. V prvním sloupci tabulky 24 jsou zobrazeny státy, které překročily mez pro komparaci hodnot. Ve druhém sloupci je uveden reálný počet sebezaměstnaných bez zaměstnanců. Ve čtvrtém sloupci je

zachycen procentuální podíl pracujících na švarcsystém v počtu sebezaměstnaných bez zaměstnanců v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech.

V tabulce 24 jsou státy seřazeny podle největšího podílu švarcsystému v procentech. Na prvním místě je Nizozemsko s podílem 57,21 %, na druhém Malta s 31,75 % a na třetím Finsko s 29,86 %. Žádný stát z výběru zemí z teoretické části v tomto odvětví mez pro komparaci hodnot nepřekročil. Ze zemí s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS překročilo mez Nizozemsko s 52,21 % švarcsystému, Finsko s 31,75 % a Švédsko s 19,62 %.

Tabulka 24 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech

Země	Reálný počet sebezaměstnaných	Reálný počet pracujících na švarcsystém	Švarcsystém v %
Nizozemsko	66,7000	38,1570	57,21
Malta	1,3000	0,4128	31,75
Finsko	12,4000	3,7030	29,86
Slovinsko	4,7000	1,2179	25,91
Švédsko	20,5000	4,0215	19,62
Lotyšsko	3,6000	0,5567	15,47
Itálie	108,2000	8,4560	7,82

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.2 Odhad pracujících na švarcsystém v ČR

V tabulce 25 je uveden odhadovaný reálný počet pracujících na švarcsystém ve vybraných odvětví NACE v ČR za rok 2020. Odvětví s největším odhadovaným počtem pracujících na švarcsystém je stavebnictví s 56,3 tis. Následně je odhad největší u profesních, vědeckých a technických činnostech s 35 tis. pracujících ve švarcsystému, informační a komunikační činnosti s 26,7 tis., peněžnictví a pojišťovnictví s 12,4 tis., velkoobchodu a maloobchodu s 11,3 tis., administrativních a podpůrných činnostech s 5,2 tis. a činností v oblasti nemovitostí s 4,7 tis. Celkem pracuje osob na švarcsystém v ČR zhruba 151,7 tis. osob.

Tabulka 25 Odhad švarcsystému ve vybraných odvětví NACE za rok 2020

Vybraná odvětví NACE	Odhad pracujících na švarcsystém
Stavebnictví	56 285
Velkoobchod a maloobchod	11 298
Informační a komunikační činnosti	26 672
Peněžnictví a pojišťovnictví	12 444
Činnosti v oblasti nemovitostí	4 741
Profesní, vědecké a technické činnosti	35 066
Administrativní a podpůrné činnosti	5 207
Celkem	151 713

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.3 Identifikace ztrát na DPFO a odvodech na sociální pojištění v ČR

Identifikace potencionálních ztrát bude na základě zjištěných dat o výskytu švarcsystému ve vybraných odvětví NACE v ČR za rok 2020 a postupů výpočtů DPFO a odvodů na sociální zabezpečení ze závislé a samostatné činnosti za rok 2020. U OSVČ budou uplatněny paušální výdaje.

V tabulce 26 jsou uvedeny průměrné výdělky za jednotlivá sledovaná odvětví NACE. Nejvyšší průměrné měsíční příjmy v roce 2020 jsou v činnostech informačních a komunikačních činnostech v částce 62 253 Kč. Následně v peněžnictví a pojišťovnictví s měsíčními příjmy ve výši 59 981 Kč, profesních, vědeckých a technických činnostech s 44 146 Kč, velkoobchodě a maloobchodě s 33 487 Kč, stavebnictví s 31 444 Kč, činnostech v oblasti nemovitostí s 29 872 Kč a v administrativních a podpůrných činnostech s 24 422 Kč.

Tabulka 26 Průměrné výdělky v odvětvích za rok 2020

Odvětví	Průměrný výdělek za měsíc	Průměrný výdělek za rok
Stavebnictví	31 444 Kč	377 328 Kč
Velkoobchod a maloobchod	33 487 Kč	401 844 Kč
Informační a komunikační činnost	62 253 Kč	747 036 Kč
Peněžnictví a pojišťovnictví	59 981 Kč	719 772 Kč
Činnosti v oblasti nemovitostí	29 872 Kč	358 464 Kč
Profesní, vědecké a technické činnosti	44 146 Kč	529 752 Kč
Administrativní a podpůrné činnosti	24 422 Kč	293 064 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022)

Průměrné příjmy za rok 2020 z tabulky 26 budou vynásobeny koeficientem 1,338 na superhrubou mzdu (základ daně) zobrazenou za vybraná odvětví v tabulce 27. SHM bude zaokrouhlena na 100 Kč dolů.

DPFO se ze SHM bude vypočítat i u samostatné činnosti z důvodu nutnosti OSVČ si vydělat na odvody na sociální zabezpečení.

Tabulka 27 SHM z průměrných výdělků v odvětvích za rok 2020

Odvětví	SHM mzda za měsíc	SHM mzda za rok
Stavebnictví	42 100 Kč	42 100 Kč
Velkoobchod a maloobchod	44 900 Kč	44 900 Kč
Informační a komunikační činnost	83 300 Kč	83 300 Kč
Peněžnictví a pojišťovnictví	80 300 Kč	80 300 Kč
Činnosti v oblasti nemovitostí	40 000 Kč	40 000 Kč
Profesní, vědecké a technické činnosti	59 100 Kč	59 100 Kč
Administrativní a podpůrné činnosti	32 700 Kč	32 700 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022; Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

V tabulce 28 jsou zobrazeny odhady ušlých daní z příjmů fyzických osob v odvětví NACE s předpokládaným výskytem švarcsystému. První sloupec zachycuje pracovní odvětví NACE. Druhý sloupec zobrazuje potencionální DPFO za odhadovaný počet pracujících ve švarcsystému, pokud by pracovali formou závislé činnosti a třetí sloupec, pokud by dotyční pracovali formou samostatné činnosti. DPFO byla u závislé a samostatné činnosti vypočítána sazbou 15 % ze superhrubých mezd z tabulky 27. Největší odhadované daňové ztráty jsou v

Informačních a komunikačních činnostech ve výši 2,8 mld. Kč, profesních a vědeckých činnostech 2,6 mld. Kč a ve stavebnictví 2,6 mld. Kč. Celkový odhad ušlého DPFO je 9,9 mld. Kč.

Tabulka 28 Ušlé DPFO za rok 2020

Vybraná odvětví NACE	DPFO ze závislé práce	DPFO ze samostatné činnosti	Ušlé DPFO
Stavebnictví	2 867 157 900 Kč	307 316 100 Kč	2 559 841 800 Kč
Velkoobchod a maloobchod	632 462 040 Kč	84 565 530 Kč	547 896 510 Kč
Informační a komunikační činnost	3 336 667 200 Kč	532 906 560 Kč	2 803 760 640 Kč
Peněžnictví a pojišťovnictví	1 489 546 800 Kč	496 888 920 Kč	992 657 880 Kč
Činnosti v oblasti nemovitostí	223 585 560 Kč	18 774 360 Kč	204 811 200 Kč
Profesní, vědecké a technické činnosti	2 859 281 640 Kč	243 533 370 Kč	2 615 748 270 Kč
Administrativní a podpůrné činnosti	177 142 140 Kč	0 Kč	177 142 140 Kč
Celkem	11 585 843 280 Kč	1 683 984 840 Kč	9 901 858 440 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022; Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Tabulka 29 zobrazuje odhad ušlého sociálního pojištění. První sloupec zachycuje pracovní odvětví NACE s problematickým výskytem švarcsystému v tuzemsku. Druhý sloupec zobrazuje potencionální odvody sociálního pojištění ze závislé činnosti za pracující na švarcsystém a třetí sloupec potencionální odvody SP ze samostatné činnosti za odhadované pracující na švarcsystém. Největší odhad ušlého SP byl zjištěn v informačních a komunikačních činnostech ve výši 5,4 mld. Kč, stavebnictví 4,9 mld. Kč a profesních, vědeckých a technických činnostech ve výši 4,7 mld. Kč. Celkový odhad ušlého SP je 19,3 mld. Kč.

Tabulka 29 Ušlé odvody na sociální zabezpečení za rok 2020

Vybraná odvětví NACE	SP ze závislé práce	SP ze samostatné činnosti	Ušlé SP
Stavebnictví	6 648 159 060 Kč	1 717 593 060 Kč	4 930 566 000 Kč
Velkoobchod a maloobchod	1 421 107 632 Kč	344 769 768 Kč	1 076 337 864 Kč
Informační a komunikační činnost	6 236 767 104 Kč	813 922 752 Kč	5 422 844 352 Kč
Peněžnictví a pojišťovnictví	2 803 633 200 Kč	379 741 104 Kč	2 423 892 096 Kč
Činnosti v oblasti nemovitostí	531 997 092 Kč	144 676 356 Kč	387 320 736 Kč
Profesní, vědecké a technické činnosti	5 814 924 648 Kč	1 070 074 056 Kč	4 744 850 592 Kč
Administrativní a podpůrné činnosti	477 690 180 Kč	158 896 812 Kč	318 793 368 Kč
Celkem	23 934 278 916 Kč	4 629 673 908 Kč	19 304 605 008 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022; Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Tabulka 30 zobrazuje odhad ušlého zdravotního pojištění. První sloupec zachycuje pracovní odvětví NACE s problematickým výskytem švaresystému v tuzemsku. Druhý sloupec zobrazuje potencionální odvody zdravotního pojištění ze závislé činnosti za pracující na švaresystém a třetí sloupec potencionální odvody ZP ze samostatné činnosti za odhadované pracující na švaresystém. Největší odhad ušlého ZP byl zjištěn v informačních a komunikačních činnostech ve výši 1,9 mld. Kč, profesních, vědeckých a technických činnostech ve výši 1,5 mld. Kč a stavebnictví 1,3 mld. Kč. Celkový odhad ušlého ZP je 6 mld. Kč.

Tabulka 30 Ušlé zdravotní pojištění za rok 2020

Vybraná odvětví NACE	ZP ze závislé práce	ZP ze samostatné činnosti	Ušlé ZP
Stavebnictví	2 867 157 900 Kč	1 588 193 845 Kč	1 278 964 055 Kč
Velkoobchod a maloobchod	612 939 096 Kč	318 795 666 Kč	294 143 430 Kč
Informační a komunikační činnost	2 690 137 920 Kč	752 603 824 Kč	1 937 534 096 Kč
Peněžnictví a pojišťovnictví	1 209 407 472 Kč	351 132 348 Kč	858 275 124 Kč
Činnosti v oblasti nemovitostí	229 502 328 Kč	133 776 797 Kč	95 725 531 Kč
Profesní, vědecké a technické činnosti	2 508 341 112 Kč	989 457 322 Kč	1 518 883 790 Kč
Administrativní a podpůrné činnosti	206 009 748 Kč	146 925 919 Kč	59 083 829 Kč
Celkem	10 323 495 576 Kč	4 280 885 721 Kč	6 042 609 855 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022); Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Tabulka 31 zobrazuje v prvním sloupci členění dle odvětví NACE s problematickým výskytem švarcsystému a ve druhém zobrazuje celkový odhad ušlých odvodů a daní pro jednotlivá odvětví. Hodnoty tabulky jsou následně sestupně zobrazeny v grafu 1

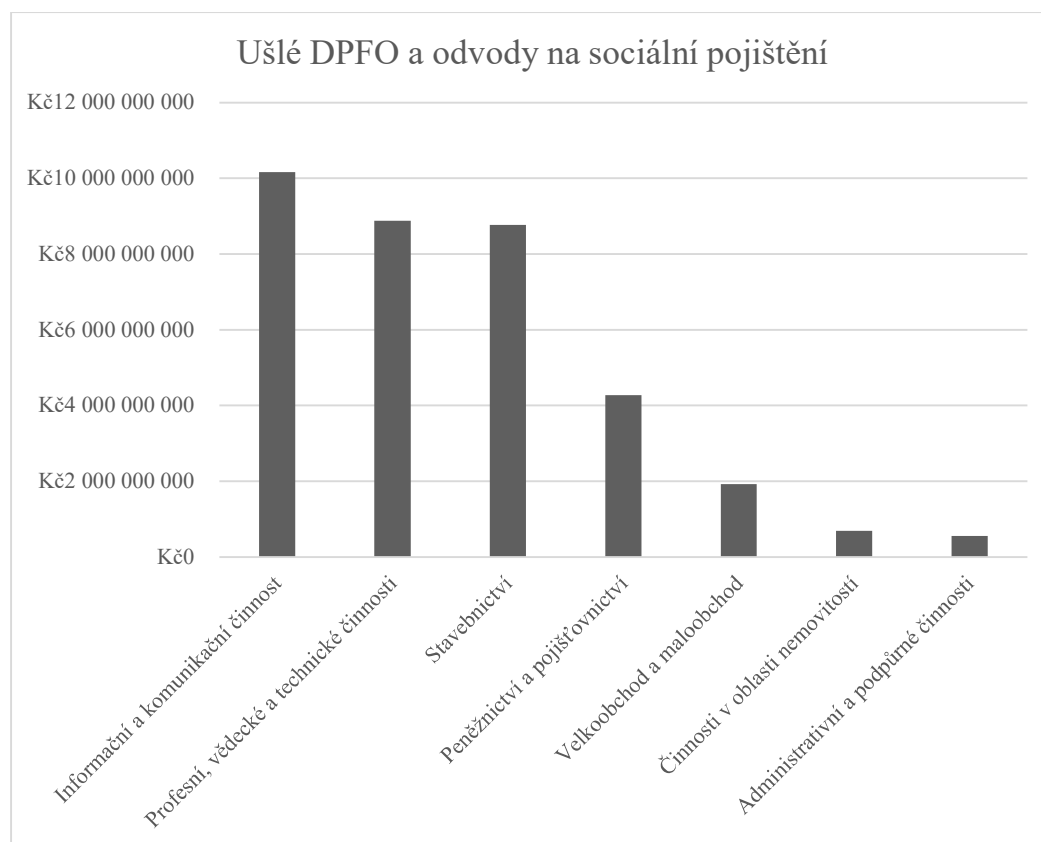
Tabulka 31 Ušlé DPFO a odvody na sociální pojištění

Vybraná odvětví NACE	Ušlé DPFO a odvody na sociální pojištění
Stavebnictví	8 769 371 855 Kč
Velkoobchod a maloobchod	1 918 377 804 Kč
Informační a komunikační činnost	10 164 139 088 Kč
Peněžnictví a pojišťovnictví	4 274 825 100 Kč
Činnosti v oblasti nemovitostí	687 857 467 Kč
Profesní, vědecké a technické činnosti	8 879 482 652 Kč
Administrativní a podpůrné činnosti	555 019 337 Kč
Celkem	35 249 073 303 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022; Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Podle grafu 1 nejvíce odhadovaných ušlých finančních prostředků na odvodech a daních je ve stavebnictví v hodnotě 10,7 mld., informačních a komunikačních činnostech v hodnotě 10,6 mld a stavebnictví v hodnotě 9,9 mld.

Graf 1 Odhad ušlých DPFO a odvodů na sociální pojištění dle odvětví za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022) a (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

4.4 Identifikace nástrojů limitujících švarcsystém z vybraných států

Na základě analýzy se Česká republika v EU značně vykazuje problematickým počtem odhadovaných pracujících na švarcsystém. Pravděpodobnou příčinou může být špatné nastavení legislativy a daňového a pojistného systému. Pro účel identifikace limitujících nástrojů švarcsystému je zvolena vzorová předloha představující stát s dobrými výsledky limitace zmíněné problematiky. Na základě literární rešerše a analýzy jsou vhodnými státy pro nalezení možných limitujících nástrojů Rakousko a Německo. Zvolené země se vykazují výbornou ekonomickou úrovní a ekonomickou provázaností s Českou republikou. Budeme porovnávat obecnou formou právní předpisy a daně s odvody na sociální pojištění za období 2020.

4.4.1 Rakousko

Pro účely identifikace byly použity již zjištěné informace ze zpracování literární rešerše a v praktické části byly doplněny informacemi o rakouském systému daní z příjmů a systému sociálního pojištění.

V tabulce 32 jsou zobrazeny sazby daně z příjmů fyzických osob a určité příjmy FO, ze kterých se odvádějí. Rakouský systém daně z příjmů je progresivní, obsahuje 7 sazeb od nulové až k padesáti pěti procentní. Výše sazeb je určena podle výše příjmů fyzické osoby.

Tabulka 32 Daň z příjmů FO v Rakousku za rok 2020

Příjem	Daň z příjmů
0 až 11 000 EUR ročně	nezdaněný
více než 11 000 až 18 000 EUR ročně	20 %
více než 18 000 až 31 000 EUR ročně	35 %
více než 31 000 až 60 000 EUR ročně	42 %
více než 60 000 až 90 000 EUR ročně	48 %
více než 90 000 až 1 milion EUR ročně	50 %
více než 1 milion eur ročně	55 %

Zdroj: Vlastní zpracování, (Österreichische Gesundheitskasse, 2020)

V tabulce 32 jsou zobrazeny sazby odvodů ze závislé činnosti do systému sociálního zabezpečení Rakouské republiky za rok 2020. Sazby jsou vypočteny z vyměřovacího základu. Celkem je sedm položek pojistného, konkrétně zdravotní pojištění se sazbou 7,65 %, úrazové pojištění se sazbou 1,2 %, důchodové pojištění se sazbou 22,8 %, pojištění v nezaměstnanosti se sazbou 22,8 %, pojištění v nezaměstnanosti se sazbou 6 %, příspěvek pracovní komory 0,5 % a celkový příspěvek na bydlení 1 %. Zaměstnavatel odvede do systému sociálního pojištění Rakouska celkem za zaměstnance 21,53 %, zaměstnanec za sebe 17,62 % a celkově se v Rakousku odvede ze závislé činnosti z vyměřovacího základu 39,15 %. Výše vyměřovacího základu jsou uvedeny v tabulce 33.

Tabulka 33 Sazby odvodů ze závislé činnosti do systému sociální pojištění v Rakousku za rok 2020

Položky pojistného	Zaměstnavatel	Zaměstnanec	Celková sazba
Zdravotní pojištění	3,78 %	3,87 %	7,65 %
Úrazové pojištění	1,20 %	-	1,20 %
Důchodové pojištění	12,55 %	10,25 %	22,80 %
Pojištění v nezaměstnanosti	3,00 %	3,00 %	6,00 %
Příspěvek pracovní komory	0,50 %	0,00 %	0,50 %
Celkový příspěvek na bydlení	0,50 %	0,50 %	1,00 %
Celkem	21,53	17,62	39,15

Zdroj: Vlastní zpracování, (Dachverband der österreichischen Socialversicherung, 2020)

V tabulce 34 jsou uvedeny vyměřovací základy a příspěvky ze závislé činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020. U každé položky pojistného je minimálním vyměřovacím základem 460,66 € a maximálním 5 370,00 €. Minimální a maximální příspěvky za jednotlivé položky pojistného jsou v tabulce zobrazeny ve třetím a čtvrtém sloupci. Minimálně se na pojistné odvede celkem 171,94 € a maximálně 2 113,11 €.

Tabulka 34 Vyměřovací základy a příspěvky ze závislé činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020

Položky sociálního pojištění	Minimální vyměřovací základ	Maximální vyměřovací základ	Minimální příspěvek	Maximální příspěvek
Zdravotní pojištění	460,66 €	5 370,00 €	35,24 €	410,81 €
Úrazové pojištění	460,66 €	5 370,00 €	5,53 €	64,44 €
Důchodové pojištění	460,66 €	5 370,00 €	105,03 €	1224,37
Pojištění v nezaměstnanosti	460,66 €	5 370,00 €	18,32 €	322,20 €
Příplatek dle IESG	460,66 €	5 370,00 €	0,92 €	10,74 €
Příspěvek pracovní komory	460,66 €	5 370,00 €	2,30 €	26,85 €
Celkový příspěvek na bydlení	460,66 €	5 370,00 €	4,60 €	53,70 €

Zdroj: Vlastní zpracování, (Dachverband der österreichischen Socialversicherung, 2020)

V tabulce 35 jsou uvedeny odvody ze samostatné činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020. Pojistné je tvořeno 4 položkami: zdravotní pojištění se sazbou 6,85 %, úrazové pojištění s paušálním poplatkem 10,09 €, důchodové pojištění se sazbou 18,5 % a dobrovolné důchodové zabezpečení OSVČ se sazbou 22,8 %. Minimálním vyměřovacím základem je u zdravotního pojištění částka 460,66 €, u důchodového pojištění a důchodového zabezpečení OSVČ 574,36 €. Maximálním vyměřovacím základem u zdravotního a důchodového pojištění je 6 265,00 €.

Tabulka 35 Odvody ze samostatné činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020

Položky sociálního pojištění	Sazba příspěvku	Minimální základ	Maximální základ	Minimální příspěvek	Maximální příspěvek
Zdravotní pojištění	6,85 %	460,66 €	6 265,00 €	31,32 €	426,02 €
Úrazové pojištění	Paušální měsíční poplatek 10,09 €				
Důchodové pojištění	18,50 %	574,36 €	6 265,00 €	106,26 €	1 159,03 €
Důchodové zabezpečení OSVČ	22,80 %	574,36 €	6,27 €	130,95 €	1 428,42 €

Zdroj: Vlastní zpracování, (Dachverband der österreichischen Socialversicherung, 2020)

4.4.2 Německo

Pro účely identifikace byly použity již zjištěné informace ze zpracování literární rešerše a v praktické části byly doplněny informacemi o německém systému daní z příjmů a systému sociálního pojištění.

V tabulce 35 jsou uvedeny sazby daně z příjmů fyzických osob a určité příjmy FO, ze kterých se odvádějí. Německý systém daně z příjmů je progresivní. Zdanitelné příjmy do 9 408 € jsou osvobozeny od daně. U zdanitelných příjmů od 9 409 € do 57 051 € se pohybují sazby daně v rozmezí 14 % až 42 %. Příjmy od 57 501 € až do 270 500 € jsou zdaněny sazbou 42 %. Nejvyšší sazba daně z příjmů je u příjmů nad 270 501 € ve výši 45 %.

Tabulka 35 Daně z příjmů v Německu za rok 2020

Příjem	Daň z příjmů
0 až 9 408 € ročně	nezdaněný
9 409 € až 57 051 €	14 % až 42 %
57 052 € až 270 500 €	42 %
nad 270 500 €	45 %

Zdroj: Vlastní zpracování, (Cyberlab-GmbH, 2022)

V tabulce 36 jsou uvedeny příspěvky na sociální pojištění v Německu ze závislé činnosti. Osoby samostatně výdělečně činné jsou v Německu osvobozeny od placení příspěvků na sociální zabezpečení. Úrazové pojištění hradí celé zaměstnavatel.

Tabulka 36 Odvody na sociální zabezpečení v Německu za rok 2020

Příspěvky na sociální pojištění 2020	Zaměstnanci	Zaměstnavatelé	Příspěvky celkem
Zdravotní pojištění (obecná sazba)	14,6 %	7,3 %	21,9 %
Důchodové pojištění	1,525 %	1,525 %	3,050 %
Pojištění pro případ nezaměstnanosti	0,25 %	0 %	0,25 %
Příspěvky celkem	16,4 %	8,8 %	25,2 %

Zdroj: Vlastní zpracování, (Liebig, 2017-2022)

V tabulce 37 jsou zobrazeny minimální vyměřovací základy rozdělené na staré spolkové země Spolkové republiky Německo a nové spolkové země z bývalé Německé demokratické republiky. U spolkových zemí bývalé NDR jsou nižší vyměřovací základy oproti starším spolkovým zemím. Ve starých spolkových zemích je minimálním vyměřovacím základem u zdravotního pojištění a sociálního pojištění 38 220 €. U bývalých států NDR u zdravotního pojištění 38 220 € a u sociálního pojištění 36 120 €.

Tabulka 37 Minimální vyměřovací základy u sociálního pojištění v Německu za rok 2020

Příspěvky na sociální pojištění 2020	Minimální vyměřovací základ ve starých spolkových zemích	Minimální vyměřovací základ v nových spolkových zemích
Zdravotní pojištění	38 220 €	38 220 €
Důchodové pojištění	38 220 €	36 120 €
Pojištění pro případ nezaměstnanosti	38 220 €	36 120 €

Zdroj: Vlastní zpracování, (Liebig, 2017-2022)

V tabulce 38 jsou zobrazeny minimální příspěvky na sociální pojištění rozdělené na staré spolkové země Spolkové republiky Německo a nové spolkové země z bývalé Německé demokratické republiky. U spolkových zemí bývalé NDR jsou nižší minimální příspěvky na sociální pojištění oproti starším spolkovým zemím. Ve starých spolkových zemích je minimální příspěvek na zdravotní pojištění ve výši 56 250 € a na sociální pojištění celkem 184 200 €. U spolkových zemí bývalé NDR je minimální příspěvek na zdravotní pojištění ve výši 56 250 € a na sociální pojištění celkem 172 200 €.

Tabulka 38 Minimální příspěvky na sociální pojištění v Německu za rok 2020

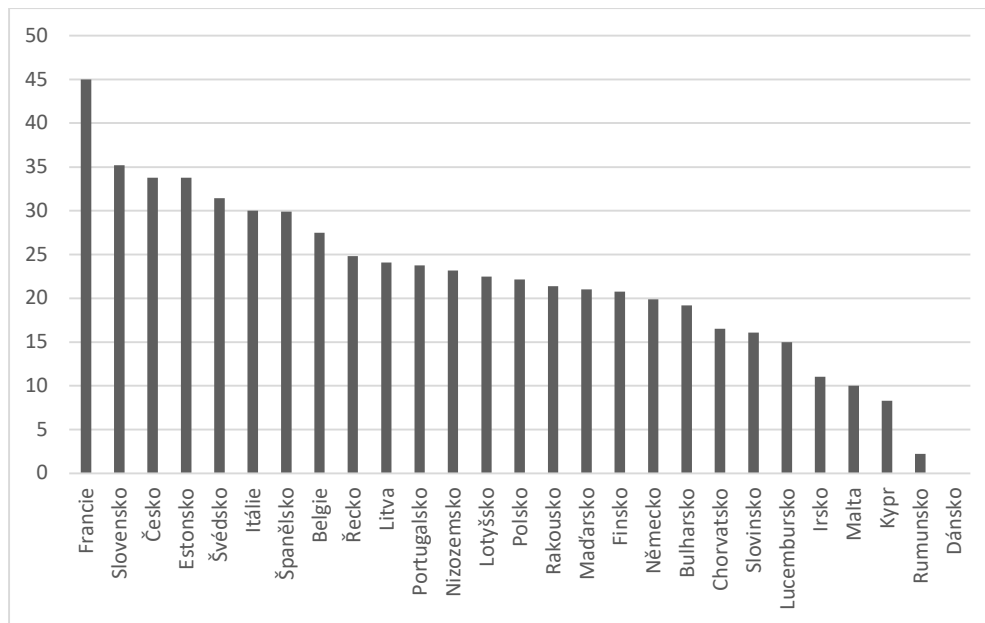
Položky sociálního pojištění 2020	Minimální příspěvky ve starých spolkových zemích	Minimální příspěvky v nových spolkových zemích
Zdravotní pojištění	56 250 €	56 250 €
Důchodové pojištění	82 800 €	77 400 €
Pojištění pro případ nezaměstnanosti	101 400 €	94 800 €

Zdroj: Vlastní zpracování, (Liebig, 2017-2022)

4.4.3 Komparace odvodů na sociální pojištění s EU

V grafu 2 jsou zobrazeny výše odvodů na pojistné v jednotlivých státech Evropské unie. Tento graf byl vytvořen z důvodu zjištěných vysokých odvodů na pojistné v České republice oproti porovnávanému Rakousku. V ČR jsou sazby odvodů na pojistné vysoké jak u zaměstnavatele, tak u zaměstnance. To může být značnou motivací pro provozování švaresystému pro obě strany. Na základě veřejně dostupných dat za rok 2020 společnosti KPMG byly odvody na pojistné placené zaměstnavatelem v ČR s celkovou sazbou 33,8 % porovnány se sazbami uvedeného pojistného u jednotlivých členských států EU. Průměrná sazba pojistného v EU je 21,8 %. Nejvyšší sazby odvodů do systému sociálního pojištění jsou ve Francii se sazbou 45 %. Druhé nejvyšší sazby pojistného jsou na Slovensku s 35,3 % a následuje Česká republika. Rakousko se sazbou pojistného 21,53 % se pohybuje blízko průměru v EU. Nejnižší sazby pojistného má Dánsko s 0 %, Rumunsko s 2,5 % a Kypr s 8,3 %. Vysoké pojistné mají společně s ČR i státy nacházející se pod hranicí pro určení odhadovaného počtu osob pracujících na švaresystém, a to například Francie, která má pojistné nejvyšší v celé EU.

Graf 2 Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem ve státech EU za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování, (KPMG, 2022)

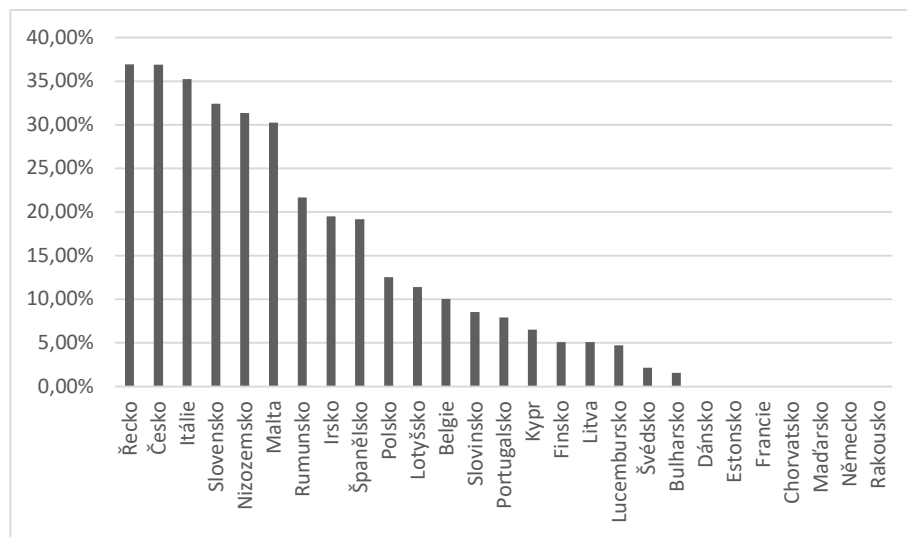
5 Výsledky a diskuse

V následující části bakalářské práce jsou interpretovány výsledky z analýzy veřejně dostupných dat, na jejichž základě byl zjištěn odhad problematického počtu osob pracujících na švarcsystém v jednotlivých státech EU. Po odhadovaném počtu osob pracujících na švarcsystém je shrnut také odhad ušlých daní z příjmů a odvodů na pojistné v ČR. Dále jsou shrnuty výsledky identifikace limitujících nástrojů a systému daní z příjmů a odvodů do systému sociálního zabezpečení u České republiky a Rakouska, ve kterém jsou vysvětleny klady a zápory jednotlivých systémů porovnávaných států a navrženo možné řešení směřující ke snížení výskytu švarcsystému v ČR. V diskusní části jsou výsledky porovnávány s ostatními pracemi a studii.

5.1 Odhadovaný podíl osob pracujících na švarcsystém v EU

Graf 3 zobrazuje odhadovaný podíl počtu osob pracujících na švarcsystém v jednotlivých státech EU za rok 2020. Největší podíly dosahující hodnoty 37 % mají Řecko a Česká republika, na třetí příčce je Itálie s 35 %. Nejnižší odhadované podíly osob pracujících na švarcsystém mají Rakousko, Německo, Maďarsko, Chorvatsko, Francie, Estonsko a Dánsko, které dosahují hodnoty 0 %. Nejvyšší výskyt švarcsystému je zaznamenáván převážně u států s nižším příjmem HDP na obyvatele v PPS, vyjma Maďarska, Chorvatska a Estonska. U států s vyšším příjmem HDP na obyvatele v PPS se vysoký podíl švarcsystému vyskytuje pouze v Nizozemsku s 31,3 %, Irsku s 19,5 % a v Belgii s 10 %. Zbytek států s vyšším příjmem je pod 5 %. Z výběru států z teoretické části dosahuje Slovensko 32,3 %, Polsko 12,5 % a Německo s Rakouskem 0 %. Konkrétnější data ohledně rozdělení států podle růstu HDP v PPS se nachází ve vlastní práci v podkapitole Odhad pracujících na švarcsystém v ČR a ve vybraných státech EU.

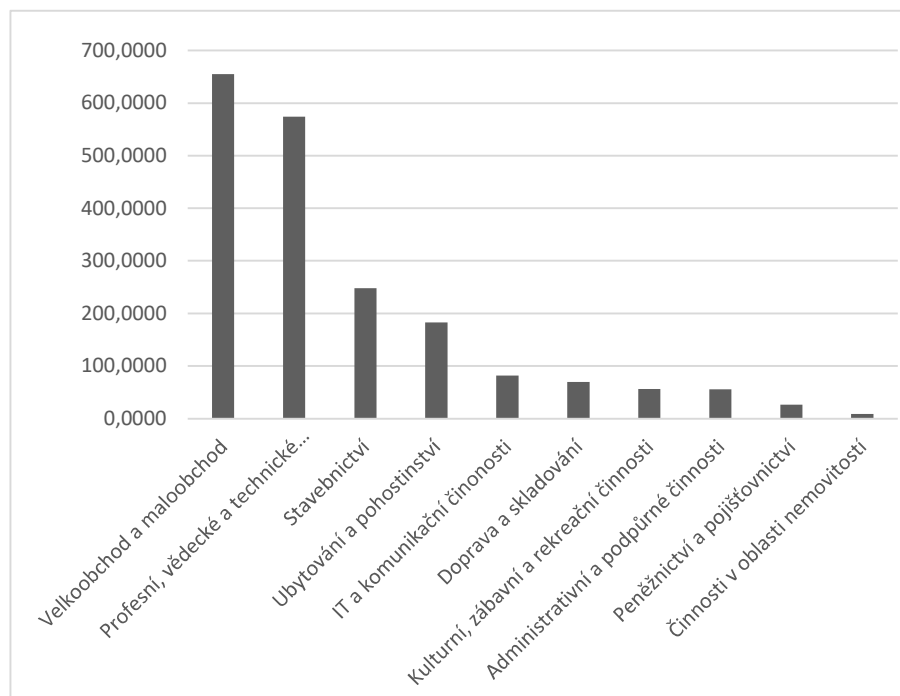
Graf 3 Podíl pracujících na švarcsystém v jednotlivých státech EU za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Graf 4 zobrazuje odhadovaný reálný počet osob pracujících na švarcsystém v jednotlivých odvětvích NACE za rok 2020 (tis.) ve státech EU. Nejvyšší a nadměrně vysoké počty odhadovaných osob ve švarcsystému jsou ve velkoobchodu a maloobchodu, zhruba 655 tis. osob, a v profesních, vědeckých a technických činnostech, 574 tis. osob. Třetí největší odhadovaný počet pracujících na švarcsystém má stavebnictví s 248 tis. osobami. Ubytování a pohostinství má zhruba 182,6 tis. osob ve švarcsystému, IT a komunikační činnosti 81,5 tis. osob, doprava a skladování 69,5 tis. osob, kulturní, zábavní a rekreační činnosti 56,5 tis. osob, administrativní a podpůrné činnosti 56 tis. osob, peněžnictví a pojišťovnictví 26,5 tis. osob a činnosti v oblasti nemovitostí 9 tis. osob.

Graf 4 Odhadovaný reálný počet pracujících na švarcsystém v jednotlivých odvětvích NACE ve státech EU za rok 2020

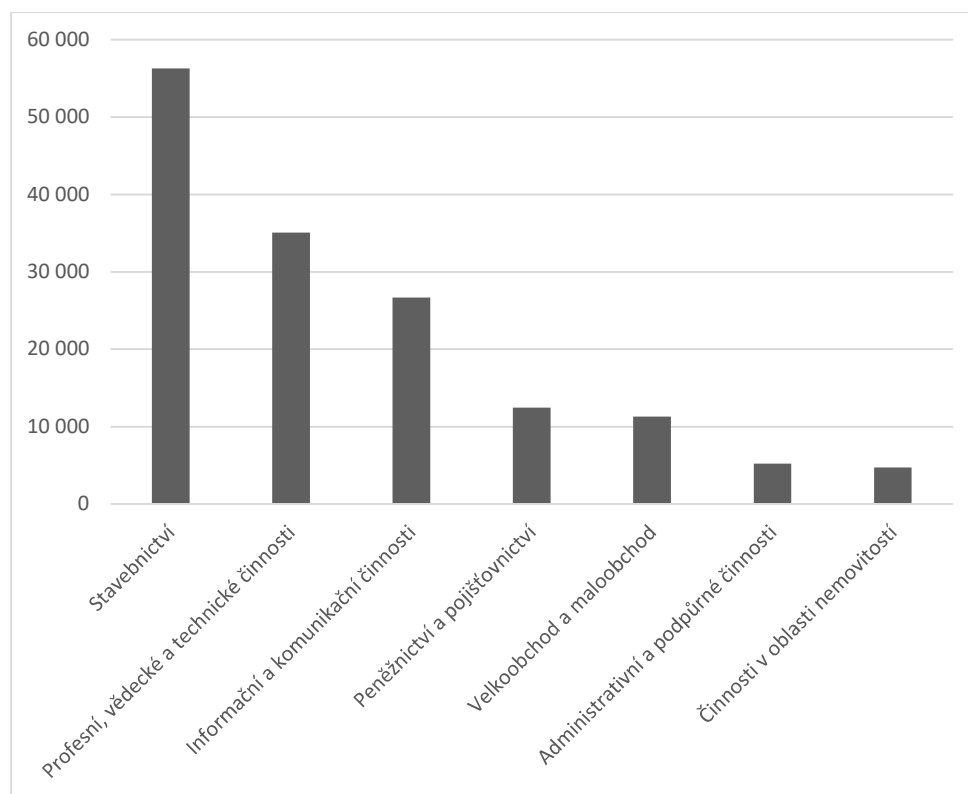

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

5.2 Odhad počtu osob pracujících na švarcsystém v ČR za rok 2020

V grafu 5 jsou zobrazeny odhadované počty osob pracujících na švarcsystém v jednotlivých odvětvích v České republice. Nejvyšší hodnoty zaznamenalo stavebnictví se zhruba 56,3 tis. osobami ve švarcsystému. Následují profesní, vědecké a technické činnosti s cca 35,1 tis. osobami, informační a komunikační činnosti s cca 26,7 tis., peněžnictví a pojišťovnictví 12,4 tis., velkoobchod a maloobchod 11,3 tis., administrativní a podpůrné činnosti s 5,2 tis. a činnosti v oblasti nemovitostí s 4,7 tis. osobami.

Graf 5 Odhadovaný reálný počet pracujících na švarcsystém ve vybraných odvětvích NACE v ČR za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování, (Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

5.3 Identifikace ušlých daní z příjmů a odvodů na sociální pojištění

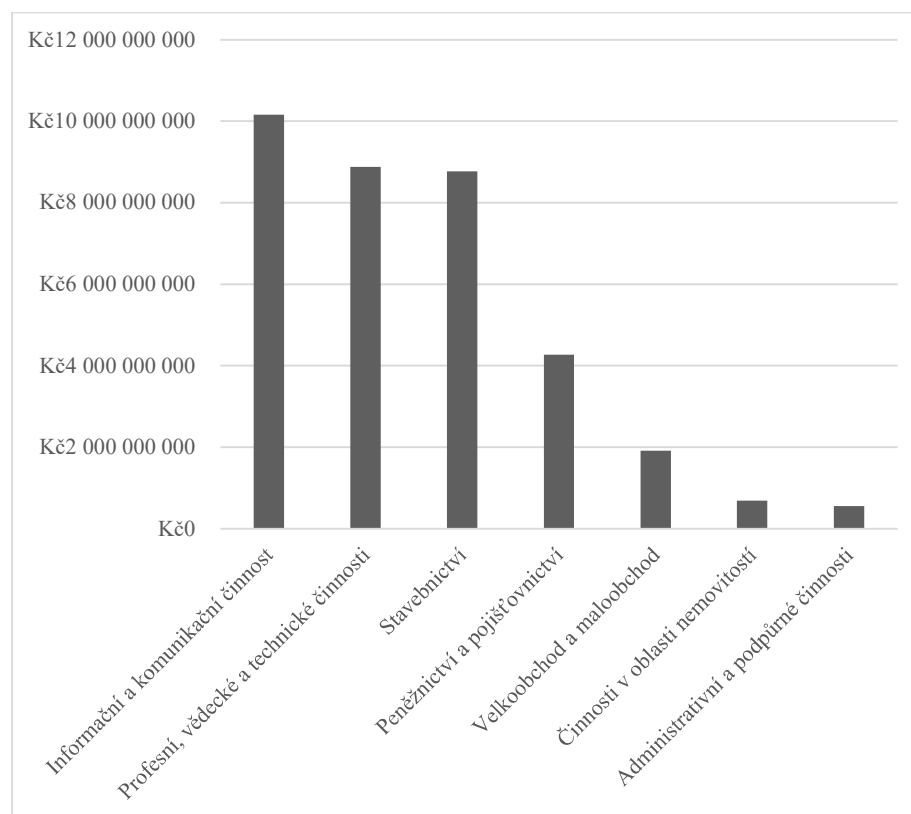
Na základě zjištěného odhadovaného počtu osob pracujících na švarcsystém v ČR ve vybraných odvětví NACE za rok 2020 byl vypočten celkový odhad ušlých daní z příjmů FO a odvodů na sociální pojištění v částce zhruba 35,2 mld. Kč. Konkrétně u DPFO jde o částku cca 9,9 mld. Kč, u sociálního pojištění o cca 19,3 mld. Kč a u zdravotního pojištění o cca 6 mld. Kč.

V Českém finančním a účetním časopisu VŠE vyšel k dané problematice článek od Saviny Finardi a Anny Melicharové „Dopady švarcsystému na daňové příjmy v České republice“. V tomto článku činí odhad ušlých daní a odvodů pro rok 2021 zhruba 14,4 mld. Kč. Metody použité v článku a v bakalářské práci jsou podobné: rozdíl je ve větším rozsahu datového souboru v bakalářské práci, ve způsobu stanovení meze pro komparaci hodnot a v odhadu ušlých daní a odvodů. Ušlé DPFO odvody na sociální pojištění byly v bakalářské

práci vypočteny za zkoumaný rok 2020, přičemž ve zmiňovaném článku vychází odhad pro rok 2021 z dat z roku 2018 (Finardi, 2021 s. 26)

V grafu 6 je zobrazen odhad ušlých daní z příjmů a odvodů na sociální pojištění ve vybraných jednotlivých odvětvích NACE. Ušlé částky byly zjištěny z průměrných příjmů ve vybraných odvětvích z veřejně dostupných dat ČSÚ. Nejvíce odhadovaných ušlých DPFO a odvodů pojistného je ve stavebnictví s částkou zhruba 9,7 mld. Kč. Následují informační a komunikační činnosti s cca 9,6 mld. Kč, profesní, vědecké a technické činnosti s cca 9 mld. Kč, peněžnictví a pojišťovnictví s cca 4,3 mld. Kč, velkoobchod a maloobchod s cca 2,1 mld. Kč, činnosti v oblasti nemovitostí s cca 670 mil. Kč a administrativní a podpůrné činnosti s cca 633 mil. Kč.

Graf 1 Odhad ušlých DPFO a odvodů na sociální pojištění v ČR dle odvětví za rok 2020

Zdroj: Vlastní zpracování, (CZSO, 2022; Eurostat, 2022b; Eurostat, 2022c)

Během identifikace ušlých příjmů byl zjištěn velký rozdíl v odvedení daní z příjmů FO u závislé práce a samostatné činnosti při uplatnění paušálních výdajů. Díky paušálům a daňovým slevám byly u průměrných příjmů za vybraná odvětví zjištěny nulové zálohy na

DPFO u odvětví stavebnictví, velkoobchodu a maloobchodu a u administrativních a podpůrných činností. Z hlediska zjištěného nejvyššího odhadu osob ve švarcsystému v odvětví stavebnictví (uvedeného v grafu) se nejedná o zanedbatelné finanční částky. V rigorózní práci Švarcsystém napříč profesemi od pana Různara jsou na str. 3 zmíněny výhody samostatně výdělečné činnosti právě z hlediska úspor na odvodech na sociální pojištění. Problém lze vidět i ve způsobu zdanění z hlediska uplatnění základní slevy na poplatníka či ve výši paušálních výdajů u zmíněných problematických pracovních odvětví.

5.4 Přenesení limitujících nástrojů Rakouska a Německa do ČR

Na základě zjištěných informací v literární rešerši a vlastní práce ohledně daní z příjmů, příspěvků na sociální pojištění a limitujících nástrojů v ČR, Rakousku a Německu je možné hypoteticky zvážit možné vylepšení limitace švarcsystému v ČR.

Rakousko má nejkompexnější sankcionování za nevyplácení zákonné odměny a tím i za provozování švarcsystému. Výše sankcí v Rakousku je podobná těm v tuzemsku. V ČR je za nelegální práci maximální sankce ve výši 10 mil. Kč, v Rakousku 400 000 €. Pokud nejvyšší pokutu za nevyplácení zákonné odměny v Rakousku přepočteme na Kč s kurzem 24,5 Kč, vyjde nám částka 9,8 mil. Kč. Rakousko se od ČR a Německa odlišuje definicí udělování sankcí na základě okolností prohřešku. Nejtvrdší postih mají za švarcsystém v Německu, kde kromě peněžitých sankcí hrozí jako maximální trest i odnětí svobody až na 5 let. V Rakousku a Německu oproti ČR hrozí zmíněné postihy pouze zaměstnavateli. Do ČR by bylo možné přenést rakouský systém udělování sankcí na základě výše odměny a okolností. Postihy by měly zůstat u zaměstnavatele i zaměstnance, a to z důvodu oboustranných benefitů z provozování švarcsystému.

Z pohledu daní z příjmů se Rakousko s Německem odlišují od ČR progresivní zdaněním. V Rakousku jsou roční příjmy do 11 000 € daňově osvobozené. Příjmy nad 11 000 € až do 18 000 € jsou v Rakousku zdaněny 20% sazbou, přičemž podobně vysoké příjmy jsou v ČR zdaněny 15% sazbou. V Německu jsou roční příjmy do 9 408 € daňově osvobozené. Příjmy od 9 409 € do 57 051 € jsou zdaněny lineárně daňovými sazbami v rozmezí 14 % až 42 %. Možné přenesení prvků daní z příjmů u uvedených států a možný vliv na limitaci

švarcsystému je diskutabilní a problém se může nacházet pravděpodobněji u odvodů na sociální pojištění.

Odvody na sociální pojištění ze závislé práce jsou v ČR oproti Rakousku a Německu vyšší. V ČR se u závislé činnosti odvede na pojistném z vyměřovacího základu celkem 44,8 % s minimálními příspěvky v celkové částce, v Rakousku 39,15 % a v Německu 25 %. Vysoké pojistné může v ČR motivovat obě strany pracovně právního vztahu k přechodu na švarcsystém. Odvody na pojistné placené zaměstnavatelem má ČR druhé nejvyšší v EU. Vhodné by bylo zvážit snížení odvodů na pojistné u závislé práce tak, aby se blížilo například k hodnotám Rakouska a Německa. Postihy by měly zůstat u zaměstnavatele i zaměstnance z důvodu oboustranných benefitů z provozování švarcsystému.

5.5 Diskuse

V závěrečné práci byly zjištěna data týkající se pouze švarcsystému. Při zahrnutí veškeré nelegální práce by byly dopady na státní rozpočet mnohem výraznější. Například ve stavebnictví je v tuzemsku dlouhodobý problém s prací na černo z důvodu snižování nákladů nebo nesplňujících podmínek pracovní síly pro pracovní pozice ve zmíněném odvětví. (Kudláčová, 2020, s. 26).

V odvětví stravování a pohostinství může být nulový odhad švarcsystému zapříčiněn prací za minimální mzdu a příjmy pracovníků z nezdaněného spropitného. Vysoký odhad švarcsystému v ubytování, stravování a pohostinství zjištěný v Řecku může být zapříčiněn dlouhodobě špatným hospodařením a falšování statistik řeckého státu, které v letech 2009-2018 zapříčinili řeckou dluhovou krizi a vytvořilo nestandardní podmínky státní správy oproti ostatním členským státům EU (Horáček, 2015).

Nezahrnutí odvětví z primárního sektoru, průmyslu a veřejné správy neznamena absenci švarcsystému. Na základě charakteristik zmíněných profesních odvětví uvedených v metodice nelze použít metodiku použitou v závěrečné práci. Výsledky závěrečné práce je nutné chápat jako ukazatele významu švarcsystému v různých zemích než jako striktní vyjádření konkrétní hodnoty. Odhadovaný nulový výskyt švarcsystému ve vybraných odvětvích a státech na základě metodiky závěrečné práce nutně neznamená absenci uvedeného fenoménu, ale snesitelný stav pro konkrétní stát.

6 Závěr

Na základě analýzy veřejně dostupných dat za rok 2020 je problematika švarcsystému v České republice vysoce nadstandardní oproti členským státům Evropské unie. Česká republika je s problematickým výskytem švarcsystému druhou nejhorší zemí v Evropské unii hned po Řecku. Za rok 2020 je v ČR odhadovaný počet osob pracujících na švarcsystém zhruba 151,7 tis. a celkový odhad ušlých daní z příjmů fyzických osob a odvodů na sociální pojištění v hodnotě zhruba 35,2 mld. Kč.

Vzhledem k pandemické situaci COVID 19 a schodku státního rozpočtu v roce 2020 ve výši 367,4 mld se nejedná o zanedbatelnou částku (MFČR, 2021).

Ke stávajícím problémům se 24. února 2022 ještě přidala válka na Ukrajině vyvolaná ruským teroristickým státem a s ní spojené nové náklady pro český stát. Státy EU s vyšším růstem HDP na obyvatele v PPS za rok 2020 měly odhadovaný problematický počet osob pracujících na švarcsystém výrazně nižší oproti státům EU s nižším růstem HDP na obyvatele v PPS. Česká republika je zařazena mezi skupinu států s nižším růstem HDP.

Na základě analýzy byla zjištěna z výběru odvětví NACE s využitím článku Českého finančního a účetního časopisu VŠE a podle studie Williamse, Lloberové a Horodnica odvětví s problematickými odhadovanými počty pracujících na švarcsystém. Stanovenou mez pro komparaci hodnot u jednotlivých odvětví překročily v ČR počty pracujících osob na 1 000 obyvatel v produktivním věku v odvětví stavebnictví, informačních a komunikačních činností, profesních, vědeckých a technických činností, peněžnictví a pojišťovnictví, velkoobchodu a maloobchodu, činností v oblasti nemovitostí a administrativních a podpůrných činností. Ve stavebnictví je provozován švarcsystém v odhadované výši zhruba 56,3 tis. osob s ušlými DPFO a odvody na sociální zabezpečení v částce cca 8,8 mld. Kč. Následně v profesních a vědeckých činnostech je odhadovaný počet pracujících na švarcsystém ve výši 35,1 tis. osob a ušlé daně a pojistné v částce cca 8,9 mld. Kč, informačních a komunikačních činnostech 26,7 tis. osob s 10,2 mld. Kč, peněžnictví a pojišťovnictví 12,4 tis. osob s 4,3 mld. Kč, velkoobchodu a maloobchodu 11,3 tis. osob s 1,9 mld. Kč, administrativních a podpůrných činnostech 5,2 tis. osob s 555 mil. Kč a činnostech v oblasti nemovitostí 4,7 tis. osob s 687 mil. Kč.

Identifikací limitujících nástrojů švarcsystému v zahraničí a jejich možného přenesení do ekonomického a právního prostředí České republiky byly zjištěny vysoké odvody na sociální pojištění oproti komparovaným státům, přičemž odvody ze strany zaměstnavatele byly v roce 2020 po Francii druhé nejvyšší v Evropské unii. Bylo by vhodné zvážit snížení výše odvodů na sociální pojištění k hodnotám vykazujícím se v komparovaných státech a v průměru Evropské unie.

Problematické situaci se švarcsystémem v České republice nepomáhají soudní precedenty Nejvyššího správního soudu uznávající profesionální sport ve formě samostatné činnosti. Profesionální sport se v ČR vyznačuje prvky závislé práce a na základě zmíněných soudních precedentů vzniká částečná legalizace švarcsystému v ČR. To je pro právní řád ČR neopominutelný problém s negativními následky pro samotný stát a profesionální sportovce. Samotní profesionální sportovci měli kvůli zmíněné problematice soudní spory. V zahraničí je uvedená klasifikace profesionálního sportu vysoce neobvyklá.

Řešení švarcsystému není jednoduché, bude s kompromisy pro stát, zaměstnance a zaměstnavatele a nepůjde zcela vymýtit. Půjde pouze zredukovat do přijatelné úrovně výskytu nelegální práce, nikoli však běžné praxe.

7 Seznam použitých zdrojů

ANDRSÁK, D. 2021. Seznam Zprávy: Fotbalisté jako OSVČ. V Česku realita, v cizině nevidaná věc [online]. Praha: Seznam Zprávy [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotbaliste-jako-osvc-v-cesku-realita-v-cizine-nevidana-vec-142234>

BLAŠČIKOVÁ, J., A. SÚKELOVÁ, A., MIKEŠOVÁ, T. a kol. 2020. 1000 řešení.: daňové výdaje, minimální VZ, švarcsystém. 14. 4. Český Těšín: PORADCE. ISSN 1212-4710.

BRIATKOVÁ, M. Nelegální práce a její podoby (se zaměřením na tzv. švarc systém). Brno, 2014. Rigorózní práce. Masarykova univerzita.

CYBERLAB-GMBH. c2022. Einkommensteuertabelle 2022, 2021, 2020, 2019, ... + Steuerrechner: II.3 Závislá práce [online]. Berlin: Cyberlab-GmbH [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.einkommenssteuertabelle.de/>

CZSO. 2022. Mzdy, náklady práce - časové řady [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/pmz_cr

ČESKO. 2008. Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. 2014. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů

ČESKO. 2006. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

ČESKO. 2003. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

ČESKO. 2004. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. 1991. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

ČESKO. 1992. Zákon ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

DACHVERBAND DER ÖSTERREICHISCHEN SOZIALVERSICHERUNG 2020. Beitragsrechtliche Werte in der Sozialversicherung 2020: Stichtag: 1. Jänner 2020 [online]. Wien [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.sozialversicherung.at/cdscontent/load?contentid=10008.740487&version=1605170535>

DRÁBEK, J. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcssystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

DRÁŠILOVÁ, A. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcssystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

ESPORTS.CZ 2022. FAČR | FOTBAL.CZ: Vzor ligové profesionální smlouvy [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/315?category=3>

ESPORTS.CZ. c2017-2022. Český hokej: Hráčská smlouva [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/reprezentace/hracska-smlouva>

EUROSTAT. 2022a. GDP per capita in PPS [online]. Lucemburk: Eurostat [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

EUROSTAT. 2022b. Population by sex, age, citizenship and labour status [online]. Lucembursko [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_PGANWS__custom_2982996/default/table?lang=en

EUROSTAT. 2022c. Self-employment by sex, age and economic activity [online]. Lucembursko [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_esgan2/default/table?lang=en

FINARDI, S. a MELICHAROVÁ, A. 2021. Dopad švarcsystému na daňové příjmy v České republice. Český finanční a účetní časopis. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 16(4), 29. ISSN 1802-2200. Dostupné z: doi:10.18267

HOLUB, Š. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

HORÁČEK, F. 2015. IDNES.cz: Kořeny řecké krize: rozhazovačné vlády a slepí finančníci [online]. Praha: MAFRA [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/puvody-recke-krize.A150707_161739_eko_euro_fih

HRON, M. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

HUDENA, M. c1997-2022. IROZHLAS: Co ukázal spor Rohlíku s kurýry [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/komentare/komentar-rohlik-rozvazkova-sluzba-spor-kuryr-zamestnanec-firma_2201161700_aur

CHUDÁRKOVÁ, D. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

IAB Kurzbericht: Aktuelle Analysen aus dem Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung 2017. Nürnberg: Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung (IAB) der Bundesagentur für Arbeit. ISSN 0942-167X.

INTERNET INFO. 2012. Podnikatel.cz: Asistenti poslanců a senátorů na švarcsystém nedělají [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/zname-vysledky-kontroly-asistenti-poslancu-a-senatoru-na-svarcsystem-nedelaji/>

INTERNET INFO. c1997-2022a. FINANCE.cz: Sociální pojištění OSVČ - základ a sazby pojistného [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/socialni-pojisteni-osvc/zaklad-a-sazby/>

INTERNET INFO. c1997-2022b. FINANCE.cz: Zdravotní pojištění OSVČ - odvody a placení pojistného [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/zdravotni-pojisteni-osvc/odvod-a-placeni/>

KARAS, L. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

KOVANDA, L. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

KPMG. c2022. Employer social security tax rates [online]. Podgorica [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://home.kpmg/me/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/social-security-employer-tax-rates-table.html>

KUDLÁČOVÁ, P. 2020. Nelegální práce. Praha. Diplomová. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, HTF - Katedra psychosociálních věd a etiky. Vedoucí práce Krahulcová, Beáta.

KUKALOVÁ, G., MORAVEC L. a ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ M. 2020. Systém a správa daní v ČR. 4. vydání. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN ISBN978-80-213-3014-6.

LIEBIG, A. c2007-2022. Lohn-Info: Sozialversicherungsbeiträge 2020 [online]. Berlin [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.lohn-info.de/sozialversicherungsbeitraege2020.html>

MALÁČOVÁ, J. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcssystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

MF. 2021. Plnění státního rozpočtu ČR za leden až prosinec 2020 [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/pokladni-plneni-sr-40434>

MPSV. 2020. Nelegální zaměstnávání [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/nelegalni-zamestnavani>

MPSV. 2022a. Příručka pro personální agendu a odměňování zaměstnanců: II.3 Závislá práce [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://ppropo.mpsv.cz/II3Zavislaprace>

MPSV. 2022b. Sociální pojištění v roce 2023 [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>

NESROVNAL, J. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcssystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

ÖSTERREICHISCHE GESUNDHEITSKASSE. 2022. Lohn- und Sozialdumping-Bekämpfungsgesetz [online]. Wien [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.gesundheitskasse.at/cdscontent/?contentid=10007.821033&portal=oegkdgportal>

ÖSTERREICHISCHE GESUNDHEITSKASSE. 2020. Sozialversicherungswerte für 2020 [online]. Wien [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.gesundheitskasse.at/cdscontent/?contentid=10007.846783&portal=oegkdgportal>

RŮZNAR, M. 2021. Švarcsystém napříč profesemi. Praha. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení.

SEYFOR., 2020. Money Blog: Návod na výpočet čisté mzdy: jak na daň, slevy na dani v praktických příkladech [online]. Brno [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/mzdy-a-personalistika/navod-si-jednoduse-spocitate-cistou-mzdu/>

SCHNADT, A. 2016. Die Bekämpfung der Schwarzarbeit in der strafrechtlichen Praxis: Eine Untersuchung mit Schwerpunkt auf § 266a StGB. 25. Münster: Universität Münster. ISBN 978-3-8405-0167-8.

STRNAD, M. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

STŘEDULA, J. 2021. Finmag: Proklínaný švarcsystém očima expertů. Má smysl s ním bojovat? [online]. Praha: NextPage Media [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/penize/428665-proklinany-svarcsystem-ocima-expertu-ma-smysl-s-nim-bojovat>

TEPPEROVÁ, J. 2019. Daň z příjmů a pojistné na sociální zabezpečení: souvislosti a kolize v národním i mezinárodním kontextu. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE. ISBN 978-80-245-2324-8.

VZP ČR. 2020. Jaká bude výše pojistného v roce 2020? [online]. Praha [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/jaka-bude-vyse-pojistneho-v-roce-2020>

WILLIAMS, C., LLOBERA, M. a HORODNIC, A. 2020. Tackling Undeclared Work in the Collaborative Economy and Bogus Self-Employment. SSRN Electronic Journal [online]. [cit. 2022-06-16]. ISSN 15565068. Dostupné z: <http://doi:10.2139/ssrn.3707054>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1	Paušální výdaje za rok 2020
Tabulka 2	Pokuty za nedoplatek podle § 29 LSD-BG
Tabulka 3	Právní demarkační kritéria
Tabulka 4	Skupiny zemí podle HDP na obyvatele v PPS
Tabulka 5	Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku ve stavebnictví
Tabulka 6	Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému ve stavebnictví
Tabulka 7	Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku ve velkoobchodu a maloobchodu
Tabulka 8	Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému ve velkoobchodu maloobchodu
Tabulka 9	Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v dopravě a skladování
Tabulka 10	Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v dopravě a skladování
Tabulka 11	Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v ubytování a pohostinství
Tabulka 12	Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v ubytování a pohostinství
Tabulka 13	Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v informačních a komunikačních činnostech

- Tabulka 14 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v informační a komunikační činnosti
- Tabulka 15 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v peněžnictví a pojišťovnictví
- Tabulka 16 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v peněžnictví a pojišťovnictví
- Tabulka 17 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v činnostech v oblasti nemovitostí
- Tabulka 18 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v činnostech v oblasti nemovitostí
- Tabulka 19 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v profesních, vědeckých a technických činnostech
- Tabulka 20 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v profesních, vědeckých a technických činnostech
- Tabulka 21 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v administrativních a podpůrných činnostech
- Tabulka 22 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v administrativních a podpůrných činnostech
- Tabulka 23 Odhad osob ve švarcsystému na 1 000 obyvatel v produktivním věku v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech
- Tabulka 24 Odhadovaný problematický podíl osob ve švarcsystému v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech
- Tabulka 25 Odhad švarcsystému ve vybraných odvětví NACE za rok 2020
- Tabulka 26 Průměrné výdělky v odvětvích za rok 2020
- Tabulka 27 SHM z průměrných výdělků v odvětvích za rok 2020

- Tabulka 28 Ušlé DPFO za rok 2020
- Tabulka 29 Ušlé odvody na sociální zabezpečení za rok 2020
- Tabulka 30 Ušlé zdravotní pojištění za rok 2020
- Tabulka 31 Ušlé DPFO a odvody na sociální pojištění
- Tabulka 32 Daň z příjmů FO v Rakousku za rok 2020
- Tabulka 33 Sazby odvodů ze závislé činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020
- Tabulka 34 Vyměřovací základy a příspěvky ze závislé činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020
- Tabulka 35 Odvody ze samostatné činnosti do systému sociálního pojištění v Rakousku za rok 2020
- Tabulka 36 Daně z příjmů v Německu za rok 2020
- Tabulka 37 Odvody na sociální pojištění v Německu za rok 2020
- Tabulka 38 Minimální vyměřovací základy u sociálního pojištění v Německu za rok 2020
- Tabulka 39 Minimální příspěvky na sociální pojištění v Německu za rok 2020

8.2 Seznam grafů

- Graf 1 Odhad ušlých DPFO a odvodů na sociální pojištění dle odvětví za rok 2020
- Graf 2 Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem ve státech EU za rok 2020
- Graf 3 Podíl pracujících na švarcsystém v jednotlivých státech EU za rok 2020
- Graf 4 Odhadovaný reálný počet pracujících na švarcsystém v jednotlivých odvětvích NACE ve státech EU za rok 2020

Graf 5 Odhadovaný reálný počet pracujících na švarcsystém ve vybraných odvětvích NACE v ČR za rok 2020

8.3 Seznam použitých zkratk

BIS. – Bezpečnostní informační služba

DPFO. – daň z příjmů fyzických osob

FAČR. – Fotbalová asociace České republiky

FO. – fyzická osoba

GIBS. – Generální inspekce bezpečnostních sborů

NACE. – Klasifikace ekonomických činností

OSVČ. – osoba samostatně výdělečně činná

PO. – Právnícká osoba

PPS. – Purchasing Power Parity

SP – sociální pojištění

SÚIP. – Státní úřad inspekce práce

ZoZ. – zákon o zaměstnanosti

ZP. – zdravotní pojištění